ROK XXXVI. NUMER 7.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 lipca 1932 r.

Do Ogółu Nauczycielstwa, Dyrekcyj i Kierownictw szkół oraz Rad Szkolnych Powiatowych (Miejskiej we Lwowie) w Okręgu.

Opuszczając zajmowane stanowisko, pragnę w tej choć formie pożegnać się z ogółem Nauczycielstwa i Jego Przodownikami. Nie spełniłbym swego obowiązku, gdybym na tem miejscu nie podziękował za pełny lojalności i zaufania do mnie stosunek wszystkich, z którymi pracowałem w warunkach trudnych i twardych, wymagających oddania się rzetelnego pracy na zajmowanych stanowiskach. Wierzę, że wspólna nasza praca przyniosła szkole, młodzieży, a przez to i Państwu, któremu wiernie służymy, ten pożytek, na osiągnięcie jakiego stać było nasze siły.

Lwów, dnia 22 lipca 1932 r.

Kurator Okręgu Szkolnego

St. ŚWIDERSKI

TREŚĆ:

I. Część.

II. Część.

Część pierwsza.

1.

Prywatne szkoły oraz zakłady naukowe i wychowawcze.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473, o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydane co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu [1]).

Na podstawie art. 1, 2, 10, 12 i 13 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) zarządza się co następuje:

§ 1. 1) Rozporządzenie niniejsze ma zastosowanie do przeznaczonych dla dzieci i młodzieży:

a) szkół i innych zakładów naukowych (systematycznych kursów);

b) przedszkoli i innych zakładów wychowawczych, realizujących systematyczny program wychowawczy.

2) O ile rozporządzenie niniejsze nie zawiera odmiennych postanowień, należy przez wyraz „szkoła", użyty w następnych §§ rozporządzenia, rozumieć wszystkie zakłady, wymienione w ust. 1 § 1.

3) Przez dyrektora rozumieć należy także dyrektorkę, przełożoną, kierownika i kierowniczkę; przez nauczyciela również nauczycielkę, asystenta (tkę), instruktora (kę) oraz wychowawcę (czynię).

§ 2. (do art. 1). Bezpośredni nadzór nad wszystkiemi szkołami z wyjątkiem szkół artystycznych przekazuje się kuratorom okręgów szkolnych. Kuratorzy, a w stosunku do szkół artystycznych — Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, powołani są do wydawania orzeczeń, wymienionych w art. 2 — 7, 11 i 12 ustawy.

2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może niektóre szkoły, uznane przez siebie za eksperymentalne, wyłączyć z pod opieki pedagogicznej kuratorów okręgów szkolnych. Nie narusza to ustalonej w ustępie poprzednim właściwości władz szkolnych do wydawania orzeczeń, wymienionych w art. 2 — 7. 11 i 12. ustawy.

§ 3. (do art. 2). 1) Ustrój wewnętrzny szkoły powinien odpowiadać wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być w statucie określony przez podanie:

a) zadania szkoły i jej przeznaczenia (wyznania, narodowości uczniów i t. p.),

b) rodzaju (typu) i stopnia szkoły, ewentualnie wydziałów, jakie szkoła ma posiadać,

c) czasu, jaki obejmuje całkowity kurs nauki i jego podziału na okresy nauczania (roczne, półroczne, inne),

d) zasady podziału uczniów według klas, oddziałów, grup i t. p.,

e) regulaminu przyjmowania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz wydawania świadectw,

f) kompetencyj dyrektora i rady pedagogicznej.

---

[1]) Ogłoszone także w Monitorze Polskim z dnia 5 lipca 1932 r. Nr. 151, tudzież w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 144.

2) Statut winien zawierać postanowienie, że maksymalna ilość uczniów w klasach (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać winny normom przyjętym w szkołach państwowych (publicznych).

§ 4. Ustrój wewnętrzny przedszkola powinien odpowiadać wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być w statucie określony przez podanie:

a) organizacji i programu wychowania oraz warunkom przyjmowania dzieci,

b) kompetencyj kierowniczki i wychowawczyń.

§ 5. Statut winien oznaczyć język nauczania. W szkołach z niepaństwowym językiem nauczania winny być oznaczone przedmioty nauczania w języku państwowym w takim zakresie, aby młodzież mogła nabyć dokładnej znajomości języka państwowego.

§ 6. 1) Statut winien ustalić program odpowiadający wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być określony przez wskazanie:

a) przedmiotów nauczania (zajęć),

b) zakresu materjału,

c) czasu, przeznaczonego na każdy z przedmiotów w poszczególnych okresach nauczania (plan nauki).

2) Postanowienie punktu c) nie odnosi się do statutu przedszkola.

§ 7. Statut winien zawierać postanowienie, że w szkole używane będą tylko podręczniki i pomoce naukowe, dozwolone do użytku szkolnego przez władze szkolne.

§ 8. 1) Nazwa powinna być ustalona w języku państwowym; szkoły z niepaństwowym językiem nauczania używać mogą obok nazwy w języku państwowym również nazwy w języku nauczania. Powinna ona odpowiadać rodzajowi (typowi) i przeznaczeniu szkoły oraz nie budzić nieporozumień lub wątpliwości. W szczególności winna ona:

a) zawierać przymiotnik „prywatny“,

b) wskazywać płeć uczniów, dla których szkoła jest przeznaczona,

c) wskazywać rodzaj szkoły,

d) zawierać jako określenie wyróżniające nazwisko właściciela względnie stosowne nazwisko lub wezwanie, które szkoła przybiera,

e) wskazywać język nauczania, jeżeli nim jest iny niż język państwowy,

f) wskazywać siedzibę szkoły.

2) Postanowienia punktu b) i c) nie odnoszą się do statutu przedszkola.

3) Szkoły mogą używać nazw rodzajowych ustalonych w ustawie o ustroju szkolnictwa tylko w wypadku zastosowania programu szkoły państwowej (publicznej) lub programu uznanego przez władze szkolne za równowartościowy.

§ 9. 1) Statut winien określać prawa i obowiązki właściciela, dyrektora i nauczycieli w ten sposób, aby:

a) zapewniał właścicielowi szkoły wpływ na oznaczony w statucie indywidualny kierunek szkoły,

b) nakładał na właściciela obowiązek należytego dostarczania środków materjalnych na prowadzenie szkoły,

c) zapewniał dyrektorowi i gronu nauczycielskiemu przy uwzględnieniu postanowień punktu a) niezależność od właściciela w dziedzinie wychowawczej i dydaktycznej,

d) zapewniał dyrektorowi prawo doboru personelu nauczającego,

e) nakładał na dyrektora odpowiedzialność wobec władz szkolnych i właściciela za stan wychowawczy i naukowy szkoły,

f) zapewniał dyrektorowi i nauczycielom szkoły całkowitą niezależność od właściciela w kwalifikowaniu i promowaniu uczniów,

g) ustalał bezpośrednią zależność nauczycieli od dyrektora.

2) Postanowienia punktu a) i f) nie odnoszą się do statutu przedszkola.

§ 10. O przydatności lokalu przeznaczonego na szkołę orzeka wojewódzka władza administracji ogólnej — pod względem potrzeb szkolnych zaś władza szkolna.

§ 11. 1) Wykazanie, że środki utrzymania szkoły będą wystarczające, nastąpić winno przez przedłożenie rocznego preliminarza budżetu szkoły, opartego na realnych podstawach i wykazanie się bądź własnym odpowiednim majątkiem, bądź poręczeniem innych osób, zabezpieczającem w dostatecznej mierze wykonanie zobowiązań właściciela.

2) Władza szkolna zgodzić się może na zastąpienie wykazania się majątkiem lub poręczeniem przewidzianem w ust. 1, przez złożenie w liczbie gwarantującej utrzymanie szkoły deklaracyj rodziców, obowiązujących się do uiszczania przez cały rok szkolny opłat szkolnych.

§ 12. 1) Zakładający szkołę może wykazać wypełnienie bądź wszystkich warunków naraz bądź w kolejności przez siebie obranej. Władze szkolne obowiązane są stwierdzić na żądanie zakładającego szkołę, czy poszczególne warunki zostały wykonane, wydają wszakże orzeczenie, przewidziane w ust. 2 art. 2 ustawy dopiero po wykazaniu wypełnienia wszystkich warunków.

2) Termin trzymiesięczny, ustanowiony w ust. 4 art. 2 ustawy liczyć należy od dnia następującego po złożeniu u właściwej władzy szkolnej (§ 2) podania, wykazującego wypełnienie wszystkich warunków.

§ 13. (do art. 2 i 6). Zaświadczenia, wymienione w p. 4 ust. 1 art. 2 i ust. 3 art. 6 ustawy wydają starostowie powiatowi, zaś w powiatach miejskich — starostowie grodzcy, właściwi dla obszaru, na którym ubiegający się o zaświadczenie zamieszkuje.

§ 14. (do art. 3). Władza szkolna, orzekając, iż właściciel przestał czynić zadość jednemu z warunków, określonych w art. 2 ustawy, ustala równocześnie termin zamknięcia szkoły.

§ 15. Zgoda władzy szkolnej na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z uzyskania orzeczenia, o którem mowa w art. 2 ustawy, udzielona być może jedynie pod warunkiem wykazania, że nowy właściciel czyni zadość warunkom, wymienionym w p. 3 i 4 ust. 1 art. 2 ustawy.

§ 16. (do art. 4). 1) Przed wydaniem orzeczenia, zamykającego szkołę, władza szkolna podaje do wiadomości szkoły zarzuty, wyznaczając zarazem do udzielenia wyjaśnień termin nie krótszy niż 2-tygodniowy.

2) Zamknięcie szkoły na podstawie punktu b) art. 4 ustawy nastąpić może jedynie w wypadkach, jeżeli w ciągu trzech bezpośrednio po sobie następujących lat władze zawiadamiały corocznie szkołę o uznaniu poziomu naukowego lub wychowawczego za niewystarczający.

§ 17. (do art. 5). 1) Zgoda władzy szkolnej na zwinięcie szkoły w ciągu roku szkolnego udzielona być może jedynie wówczas, gdy uczącej się młodzieży zapewnione będzie ukończenie nauki w danym roku szkolnym w innej szkole.

2) Akty oraz pieczęcie szkoły zamkniętej lub zwiniętej złożone być winny do tej władzy, która wydała orzeczenie, przewidziane w art. 2 ustawy.

§ 18. (do art. 6). 1) Żadna szkoła nie może być czynną bez zatwierdzonego przez władzę szkolną dyrektora lub jego zastępcy.

2) Właściciel szkoły przedstawić winien władzy szkolnej do zatwierdzenia kandydata na dyrektora na 4 miesiące przed rozpoczęciem roku szkolnego. Decyzja władzy wydaną być winna w ciągu 6 tygodni. Władza szkolna zezwalać może na zmianę na stanowisku dyrektora w ciągu roku szkolnego tylko w wyjątkowych, uznanych za usprawiedliwione, wypadkach. Dyrektor objąć może swe czynności dopiero po uzyskaniu zatwierdzenia.

3) Właściciel szkoły, posiadający przepisane kwalifikacje do nauczania, ubiegać się może o zatwierdzenie go jako dyrektora swej szkoły.

4) Dyrektor szkoły, a w przedszkolu właściciel, obowiązany jest corocznie najpóźniej do dnia 15-go czerwca przedstawić władzy szkolnej spis nauczycieli nowozaangażowanych na następny rok szkolny oraz zgłaszać wszelkie późniejsze w nim zmiany.

5) Spis taki winien zawierać dane, dotyczące: daty urodzenia, wyznania, narodowości, przynależności państwowej, kwalifikacyj do nauczania, lat pracy pedagogicznej nauczycieli oraz przedmiotów, których mają nauczać. Jeżeli władza szkolna w ciągu 6 tygodni od dnia złożenia spisu nie zażądała przedłożenia przez nauczyciela pisemnego stwierdzenia o nienagannem zachowaniu się lub nie zawiadomiła szkoły o niedopuszczeniu nauczyciela do nauczania, — nauczyciel może objąć swe czynności w szkole.

6) Odmowa zatwierdzenia dyrektora względnie decyzja o niedopuszczeniu do nauczania ze względów pedagogicznych odnosi się jedynie do tej szkoły, do której dyrektor (nauczyciel) zgłoszony został i nie pozbawia dyrektora (nauczyciela) prawa ubiegania się o stanowisko w innej szkole.

§ 19. (do art. 7). 1) Przed zażądaniem usunięcia dyrektora (nauczyciela) władza winna podać do jego wiadomości zarzuty, wyznaczając mu zarazem do udzielenia wyjaśnień termin nie krótszy niż 2-tygodniowy.

2) Żądanie usunięcia dyrektora oraz decyzję o jego zawieszeniu kieruje władza szkolna wraz z podaniem powodów do właściciela szkoły, żądanie zaś względnie decyzję o zawieszeniu dotyczącą nauczyciela — do dyrektora, a w przedszkolu do właściciela.

§ 20. (do art. 10). Do czasu ustalenia oddzielnych warunków zakładania i utrzymywania przez związki komunalne, izby przemysłowo-handlowe i rzemieślnicze oraz korporacje przemysłowe i rzemieślnicze szkół oraz ich statutu, będą miały do nich zastosowanie postanowienia art. 11 i 12 ustawy oraz niniejszego rozporządzenia.

§ 21. (do art. 11). Statut szkół zakładanych względnie utrzymywanych przez zarejestrowane stowarzyszenia oraz fundacje winien przewidywać, że uprawnienia nadzorcze przysługujące właścicielowi szkoły spełniane być mogą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

§ 22. (do art. 12) 1) Właściciele szkół istniejących w dniu 20-go kwietnia 1932 r. winni w terminie oznaczonym przez władze wymienione w § 2 wykazać wypełnienie warunków, wymienionych w p. 1 — 4 art. 2 ustawy. Termin ten, oznaczony indywidualnie dla poszczególnych szkół nie może być krótszy niż 2 miesiące od dnia doręczenia wezwania.

2) Właściciele, którzy do dnia 31-go grudnia 1932 r. nie otrzymali wezwania, winni sami wykazać wypełnienie warunków najpóźniej do dnia 30-go czerwca 1934 r.

3) Właściciele mogą wykazać wypełnienie warunków przed wyznaczonym przez władze szkolne terminem.

4) Wykazanie wypełnienia warunków winno nastąpić z zachowaniem postanowień §§ 3 — 11 i 13 niniejszego rozporządzenia. Władze szkolne mogą zwolnić właścicieli szkół, o których mowa w ust. 1. od przedłożenia zaświadczenia wymienionego w p. 4 ust. 1 art. 2 ustawy. Właściciele tych szkół mogą być również zwolnieni od wykazania przydatności lokalu, oraz zaopatrzenia w urządzenia i pomoce naukowe, jeżeli władza szkolna na podstawie wyniku przeprowadzonych wizytacyj nabrała przeświadczenia o wypełnieniu tego warunku.

§ 23. Szkoły, których właściciele nie uzyskali orzeczenia, wymienionego w art. 12 ustawy, ulegają zamknięciu z końcem oznaczonego przez władzę szkolną roku szkolnego nie później jednak niż z dniem 31-go sierpnia 1935 r. Termin zamknięcia szkoły powinien być podany do wiadomości publicznej najpóźniej 15-go maja danego roku.

§ 24. Wzory statutów dla szkół prywatnych ogłoszone będą w Dzienniku Urzędowym „Monitor Polski".

§ 25. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]).

Minister W. R. i O. P. *J. Jędrzejewicz.* Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki.* Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki.*

2.

Wzory statutów szkół prywatnych.

Postanowienie Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 czerwca 1932 r. (Monitor Polski Nr. 145) w sprawie ogłoszenia wzorów statutów dla szkół prywatnych.

Na podstawie § 24 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7-go czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydanego co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrz-

---

[1]) 21 czerwca 1932 r.

nych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) ogłaszam, jako załącznik do niniejszego postanowienia wzory statutów szkół prywatnych.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.*

(Załącznik Nr. 1.)

Wzory statutów prywatnych szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących i zawodowych.

Statut

prywatn. . . . .
(szkoły, zakładu naukowego, kursu — podać nazwę).

§ 1. Właścicielem szkoły jest . . . .
(imię i nazwisko osoby fizycznej lub nazwa
. . . .
osoby prawnej; osoba prawna powinna dołączyć swój statut).

§ 2. Szkoła ma siedzibę w . . . .
(miejscowość).

(dla szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych):

§ 3. Szkoła ma za zadanie . . . .
(wymienić właściwy artykuł ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389).

Szkoła przeznaczona jest dla . . . . . płci . . . .
wyznania . . . . . narodowości . . . .

§ 4. Całkowity kurs szkoły obejmuje: . . . .
lat nauki i podzielony jest na okresy . . . .
. . . .
(roczne, półroczne lub inne).
Szkoła posiada wydziały: . . . .
Organizacja szkoły odpowiada: . . . .
(wymienić typ i stopień w/g właściwego artykułu ustawy o ustroju szkolnictwa lub wskazać, jaka ma być organizacja).

Maksymalna ilość uczniów w klasach (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać będą normom, przyjętym w szkołach państwowych (publicznych).

§ 5. Do szkoły przyjmuje się . . . . . . po ukończeniu . . lat do . . . . lat na podstawie (świadectwa, egzaminu i t. p.). Świadectwa szkolne tak przy ukończeniu szkoły, jak i poszczególnego okresu nauczania lub przy odejściu ze szkoły, otrzymują uczniowie w/g wzoru, ustalonego przez władzę szkolną. Klasyfikowanie i promowanie uczniów odbywa się w/g przepisów dla szkół państwowych.

(dla szkół powszechnych):

§ 3. Szkoła ma za zadanie wychowanie i nauczanie dzieci w wieku obowiązku szkolnego
Szkoła przeznaczona jest dla dzieci płci . . . . wyznania . . . . narodowości . . . .

§ 4. Całkowity kurs szkoły obejmuje . . . . lat nauki i podzielony jest na . . . . . . szczeble programowe. Pierwszy szczebel programowy osiąga się po 4 latach nauki, drugi po 2 dalszych latach, wreszcie trzeci — po . . . . (pozostałych) latach.
Nauka trwa . . . .
(podać czas trwania nauki w każdym oddziale lub klasie i wymienić okresy nauki roczne, półroczne lub inne).

Maksymalna ilość uczniów w klasach (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać będą normom, przyjętym w szkołach publicznych.

§ 5. Do najniższego oddziału szkoły przyjmuje się dzieci po ukończeniu . . . . . . roku życia, nie starsze ponad . . . . lat.

Przyjmowanie dzieci do innych oddziałów, klasyfikowanie, promowanie uczniów oraz wydawanie im świadectw odbywa się według przepisów dla publicznych szkół powszechnych. Wzór świadectw szkolnych ustala władza szkolna.

---

§ 6. W szkole obowiązuje język nauczania . . . .

§ 7. Nauka odbywa się według programu załączonego . . .
. . . .
(albo wymienić typ i stopień szkoły państwowej lub publicznej).

Przy nauczaniu będą używane jedynie dozwolone przez władzę szkolną podręczniki (i środki naukowe).

§ 8. Indywidualny kierunek szkoły . . . .
(określić na czem polega).

§ 9. Szkoła ma nazwę . . . .
(podać nazwę w pełnem brzmieniu).

§ 10. Właściciel szkoły:

1) Zawiera i rozwiązuje umowę z dyrektorem (kierownikiem) szkoły i dobranym przez dyrektora personelem nauczającym, oraz podaje władzy szkolnej do wiadomości normy uposażenia dyrektora (kierownika) i personelu nauczającego w szkole.

Ze względu na potrzebę zachowania ciągłości pracy szkolnej, zwolnienie dyrektora (kierownika) i personelu nauczającego, może następować z reguły jedynie z końcem roku szkolnego.

O ile zwolnienie dyrektora (kierownika), lub personelu nauczającego nastąpiłoby w ciągu roku szkolnego, powinna być o tem zawiadomiona władza szkolna z podaniem przyczyn takiego zwolnienia;

2) powołuje i zmienia personel administracyjno-gospodarczy szkoły, na wniosek dyrektora (kierownika) szkoły;

3) zwalnia dyrektora (kierownika) na żądanie państwowej władzy szkolnej, stosownie do ustępu pierwszego art. 7 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych;

4) udziela urlopów personelowi nauczającemu w przypadkach, przewidzianych w p. 11 § 11 niniejszego statutu;

5) dostarcza we właściwych terminach środków na utrzymanie szkoły;

6) otrzymuje od dyrektora (kierownika) perjodyczne sprawozdania o poziomie i wynikach nauczania i wychowania w szkole;

7) ma prawo bywania na lekcjach i zajęciach w obecności dyrektora (kierownika), jednakże bez prawa czynnego udziału i robienia uwag personelowi nauczającemu; spostrzeżenia, poczynione w tych przypadkach, powinien właściciel wyjawić dyrektorowi (kierownikowi) szkoły;

8) ma prawo udziału w specjalnie w tym celu zarządzonem przez dyrektora (kierownika) posiedzeniu sprawozdawczem Rady Pedagogicznej;

9) ma prawo wglądu w nadesłane do szkoły sprawozdania wizytacyjne państwowej władzy szkolnej;

10) odnosi się bezpośrednio do władzy w sprawach ewentualnych zmian w statucie, w sprawie lokalu i osoby dyrektora (kierownika) szkoły;

11) podaje do wiadomości władzy szkolnej normy opłat szkolnych i późniejsze w nich zmiany.

(W statucie szkoły utrzymywanej przez zarejestrowane stowarzyszenia i fundacje). Uprawnienia nadzorcze, przysługujące właścicielowi szkoły, spełniane będą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

§ 11. Dyrektor (kierownik) szkoły:

1) przewodniczy Radzie Pedagogicznej i reprezentuje szkołę nazewnątrz w sprawach organizacji, nauczania i wychowania;

2) jest odpowiedzialny za prawidłowy bieg życia szkolnego, za kierunek wychowawczy szkoły i za wykonanie obowiązujących przepisów szkolnych;

3) jest bezpośrednim zwierzchnikiem wszystkich osób, pracujących w szkole oraz doradcą grona nauczycielskiego;

4) dobiera i jest odpowiedzialny za dobór personelu nauczającego, zatrudnionego w szkole, oraz kwalifikuje personel nauczycielski;

5) przedstawia listę personelu nauczającego władzy szkolnej;

6) składa sprawozdania okresowe ze stanu szkoły pod względem naukowym i wychowawczym władzy szkolnej i właścicielowi szkoły;

7) bezpośrednio porozumiewa się z władzą szkolną we wszystkich sprawach szkoły, prócz wymienionych w p. 10 § 10 niniejszego statutu;

8) układa preliminarz wydatków na potrzeby szkoły i przedstawia sprawozdanie budżetowe właścicielowi szkoły oraz władzy szkolnej;

9) czuwa wraz z Radą Pedagogiczną, aby szkoła była zaopatrywana we właściwe środki i pomoce naukowe oraz urządzenia, związane z nauczaniem i wychowaniem;

10) udziela urlopów personelowi nauczycielskiemu do 8-miu dni, a za zgodą właściciela szkoły do wyczerpania przewidzianego umowami maksymalnego okresu urlopowego;

11) przedstawia właścicielowi szkoły wniosek o udzielenie urlopu płatnego wybranemu przez siebie nauczycielowi na kursy, organizowane

przez państwową władzę szkolną, celem podniesienia kwalifikacyj pedagogicznych nauczycielstwa;

12) zwalnia personel nauczający na żądanie władzy szkolnej, stosownie do art. 7 ustawy o prywatnych szkołach oraz o zakładach naukowych i wychowawczych;

13) zawiesza personel nauczający w czynnościach w wypadkach, przewidzianych w art. 7 ustawy o prywatnych szkołach, oraz zakładach naukowych i wychowawczych z własnej inicjatywy, lub też na żądanie władzy szkolnej; gdy zawieszenie w czynnościach następuje z inicjatywy własnej dyrektora (kierownika), powinna być o tem niezwłocznie zawiadomiona władza szkolna z podaniem przyczyn tego zarządzenia;

14) zawiesza uchwały Rady Pedagogicznej, o ile nie odpowiadają one przepisom szkolnym, lub też wymaganiom wychowawczym czy dydaktycznym.

§ 12. Personel nauczający i lekarz szkolny wraz z dyrektorem (kierownikiem), stanowią Radę Pedagogiczną, która:

1) decyduje o przyjmowaniu nowych uczniów;

2) ocenia postępy i sprawowanie uczniów oraz promuje i przyznaje świadectwa ukończenia według regulaminu, zatwierdzonego przez państwową władzę szkolną.

§ 13. O ile przy szkole powstanie Rada Opiekuńcza, to jej zakres działania nie uszczupli w niczem kompetencji Rady Pedagogicznej szkoły.

§ 14. Szkoła posiada pieczęć o formacie i tekście, zatwierdzonym przez władzę szkolną.

(Załącznik Nr. 2).

Wzór statutu prywatnego przedszkola

Statut.

prywatnego przedszkola . . . . (podać nazwę)

§ 1. Właścicielem przedszkola jest . . . .
(imię i nazwisko osoby fizycznej lub nazwa osoby prawnej; osoba prawna powinna dołączyć swój statut).

§ 2. Przedszkole ma siedzibę w . . . . (miejscowość)

§ 3. Przedszkole ma zadanie roztaczania troskliwej i umiejętnej opieki nad zdrowiem oraz rozwojem fizycznym, moralnym i umysłowym dzieci w wieku przedszkolnym.

Przedszkole przeznaczone jest dla dzieci płci . . . . wyznania . . . . narodowości . . . .

§ 4. Dzieci, uczęszczające do przedszkola, mogą dzielić się na grupy, stosownie do wieku i stopnia rozwoju umysłowego.

Liczba dzieci powierzonych jednej wychowawczyni, nie będzie przekraczać . . . . . .

Przy większej liczbie dzieci będzie powołana druga wychowawczyni lub też przydzielona odpowiednio uzdolniona pomocnica.

§ 5. Do przedszkola przyjmuje się dzieci, które ukończyły trzeci rok życia, a nie osiągnęły jeszcze wieku obowiązku szkolnego, jak również te z pośród będących w wieku obowiązku szkolnego, którym właściwe władze obowiązek ten odroczyły.

Dzieci obciążone wadą lub chorobą, któraby narażała na niebezpieczeństwo zdrowie innych dzieci, nie mogą do przedszkola uczęszczać.

§ 6. W przedszkolu używa się języka . . . .

§ 7. Zajęcia w przedszkolu mają charakter wychowawczy i będą dostosowane do wieku, rozwoju i uzdolnień dzieci.

Do programu zajęć wchodzą: ćwiczenia oddechowe, śpiew, gry i zabawy ruchowe, gimnastyka rytmiczna, ćwiczenia zmysłów, praca ręczna, rysunki, ćwiczenia we władaniu mową, opowiadanie, uczenie się i wygłaszanie wierszyków, ćwiczenia w obserwowaniu przedmiotów i zjawisk, pogadanki i ćwiczenia, mające na celu wpajanie pierwszych zasad moralnych oraz budzenie i pielęgnowanie uczuć religijnych, społecznych i humanitarnych.

Wszelkie nauczanie dzieci w przedszkolu sposobem szkolnym jest wyłączone.

Przy zajęciach będą używane jedynie dozwolone przez władze szkolne pomoce pedagogiczne.

§ 8. Przedszkole ma nazwę . . . .
(podać nazwę w pełnem brzmieniu).

§ 9. Właściciel przedszkola:

1) zawiera i rozwiązuje umowę z kierowniczką przedszkola, wychowawczyniami i przedstawia władzy szkolnej listę personelu pedagogicznego i podaje do wiadomości władzy szkolnej normy uposażenia kierowniczki i wychowawczyń przedszkola.

Ze względu na potrzebę zachowania ciągłości pracy, zwolnienie kierowniczki i wychowawczyni może następować z reguły jedynie z końcem roku szkolnego.

O ile zwolnienie kierowniczki lub wychowawczyni nastąpiłoby w ciągu roku szkolnego, winna być o tem zawiadomiona władza szkolna z podaniem przyczyn takiego zwolnienia;

2) układa preliminarz wydatków na potrzeby przedszkola i przedstawia sprawozdanie budżetowe władzy szkolnej;

3) powołuje i zmienia personel administracyjno-gospodarczy szkoły;

4) zwalnia i zawiesza kierowniczkę i wychowawczynie na żądanie władzy szkolnej, stosownie do ust. 1 art. 7 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych;

5) udziela urlopów personelowi przedszkola;

6) dostarcza we właściwych terminach środków na utrzymanie przedszkola;

7) otrzymuje od kierowniczki perjodyczne sprawozdania o poziomie i wynikach wychowania w przedszkolu;

8) ma prawo bywania na zajeciach w obecności kierowniczki, jednakże bez prawa czynnego udziału;

9) ma prawo wglądu w nadesłane do przedszkola sprawozdania wizytacyjne władzy szkolnej;

10) odnosi się bezpośrednio do władzy szkolnej w sprawach ewentualnych zmian w statucie, w sprawie lokalu i personelu pedagogicznego przedszkola;

11) podaje do wiadomości władzy szkolnej normy opłat w przedszkolu i późniejsze w nich zmiany.

(W statucie przedszkola, utrzymywanego przez zarejestrowane stowarzyszenie i fundację). Uprawnienia nadzorcze, przysługujące właścicielowi przedszkola, spełniane będą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

§ 10. Kierowniczka przedszkola:

1) jest odpowiedzialną za prawidłowy bieg zajęć w przedszkolu, za kierunek wychowawczy i za wykonanie obowiązujących przepisów;

2) jest bezpośrednią zwierzchniczką wszystkich osób, pracujących w przedszkolu;

3) opiniuje dobór wychowawczyń, zatrudnionych w przedszkolu i kwalifikuje ich pracę wobec właściciela;

4) składa sprawozdania okresowe ze stanu przedszkola pod względem wychowawczym władzy szkolnej i właścicielowi przedszkola;

5) bezpośrednio porozumiewa się z władzą szkolną we wszystkich sprawach przedszkola, prócz wymienionych w p. 10 § 9 niniejszego statutu;

6) czuwa, aby przedszkole było zaopatrywane we właściwe środki i pomoce naukowe oraz urządzenia.

§ 11. O ile przy przedszkolu powstanie Rada Opiekuńcza, Opieka Rodzicielska i t. p., to regulamin jej zatwierdza władza szkolna.

§ 12. Przedszkole posiada pieczęć o formacie i tekście, zatwierdzonym przez władzę szkolną.

3.

Wzory orzeczeń o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 109 z dnia 25 czerwca 1932 r. (I. Org. 300/7/32) Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 46.

Ustalam następujące wzory orzeczeń wydawanych w sprawie prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych:

(do art. 2).

1) Orzeczenie zezwalające na otwarcie szkoły.

Na skutek podania, złożonego w Kuratorium Okręgu Szkolnego . . . . dnia . . . . . (w razie, gdy spełnienie poszczególnych warunków wykazywane było kolejno, podać datę złożenia ostatniego podania) stwierdzam na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334), że spełnił... Pan.... warunki, przewidziane w ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy. Służy zatem Pan.... prawo otwarcia szkoły w ciągu roku od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia.

O terminie otwarcia szkoły win...... Pan.... zawiadomić Kuratorium nie później niż na dwa tygodnie przed rozpoczęciem nauki.

2) Orzeczenie stwierdzające spełnienie poszczególnego warunku.

Na skutek podania, złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . dnia . . . . stwierdzam na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334), że wykazał... Pan... spełnienie warunku, wymienionego w pkcie . . . . . ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy.

Orzeczenie niniejsze w myśl art. 2 wymienionej ustawy oraz § 12 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) nie upoważnia Pan... do otwarcia szkoły.

3) Orzeczenie odmowne.

Na skutek podania, złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . dnia . . . . stwierdzam na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334), że nie spełnił... Pan... warunku, wymienionego w punkcie . . . . ust. 1 art. 2 wymienonej ustawy (ewent. wymienić odpowiedni § rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473), a mianowicie . . . .

Wobec powyższego nie przysługuje Pan... prawo otwarcia szkoły.

Od powyższego orzeczenia służy Pan... w ciągu dni 14 od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

(do art. 3).

4) Orzeczenie stwierdzające utratę warunków.

Na podstawie ust. 1. art. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) stwierdzam, że przestał.... Pan... czynić zadość warunkowi, przewidzianemu w punkcie . . . . . . ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy, a mianowicie . . . .

Wobec powyższego traci moc orzeczenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . z dnia . . . . Nr. . . . ., którem stwierdzono wypełnienie przez Pan... warunków, wymaganych do założenia szkoły.

Zarazem na podstawie § 14 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) ustalam termin zamknięcia szkoły na dzień . . . , ...

Od powyższego orzeczenia służy Pan... w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

5) Orzeczenie zezwalające na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z orzeczenia, zezwalającego na otwarcie szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334), zgadzam się na odstąpienie przez Pan... na rzecz . . . . praw, wynikających z uzyskania orzeczenia Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . z dnia . . . . Nr. . . . . . ., którem stwierdzono wypełnienie przez Pan... warunków, wymaganych do założenia szkoły.

6) Orzeczenie odmawiające zezwolenia na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z orzeczenia, zezwalającego na otwarcie szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334), oraz § 15 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) odmawiam swej zgody na odstąpienie przez Pan... na rzecz p. . . . . praw, wynikających z uzyskania orzeczenia Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . z dnia . . . . Nr. . . . . . ., którem stwierdzono wypełnienie przez Pan... warunków, wymaganych do założenia szkoły, ponieważ p. . . . . nie wykazał . . . ., że czyni zadość warunkowi, wymienionemu w punkcie . . . . . . (wymienić pkt. 3 wzgl. 4) ust. 1 art. 2 ustawy, a mianowicie . . . .

Od powyższego orzeczenia służy Pan... w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

(do art. 4).

7) Uprzedzenie o zamknięciu szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334 zawiadamiam, że zamierzam zamknąć szkołę na podstawie lit. . . . . ust. 1 art. 4 wymienionej ustawy z powodu . . . . (wskazać zarzuty).

Do udzielenia wyjaśnień w sprawie powyższych zarzutów wyznaczam Pan... termin . . . . od dnia doręczenia niniejszego uprzedzenia.

8) Orzeczenie o zamknięciu szkoły.

Wyjaśnienia, złożone na skutek uprzedzenia, podanego do wiadomości Pan... pismem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . z dnia . . . . Nr. . . . ., uznaję za niewystarczające. (odpada, jeżeli nie składano wyjaśnień).

Na podstawie lit. . . . . . . ust. 1 art. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) zamykam z dniem . . . . szkołę, ponieważ . . . . (powtórzyć brzmienie dosłowne odpowiedniej lit. a—d).

Akta szkolne wraz z pieczęciami złożone być winny w myśl ust. 2 art. 5 wymienionej ustawy do dnia . . . . w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

Od powyższego orzeczenia służy Pan... w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

9) Zawiadomienie o uznaniu poziomu naukowego (wychowawczego) za niewystarczający.

Na podstawie lit. b ust. 1 art. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) oraz § 16 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że poziom naukowy (ew. wychowawczy) szkoły był w roku szkolnym . . . ./. . . . niewystarczający.

Od powyższego orzeczenia służy Pan... w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

(do art. 6).

10) Zatwierdzenie dyrektora szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 6 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) zatwierdzam p. . . . . na stanowisku dyrektora szkoły . . . .

11) Odmowa zatwierdzenia dyrektora.

Na podstawie ust. 4 art. 6 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) odmawiam zatwierdzenia p. . . . . na stanowisku dyrektora szkoły . . . . ze względów pedagogicznych.

Od powyższego orzeczenia służy Pan... w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

12) Niedopuszczenie nauczyciela do nauczania.

Na podstawie ust. 4 art. 6 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) nie dopuszczam p. . . . . do nauczania w szkole . . . . ze względów pedagogicznych.

Od powyższego orzeczenia służy Pan... w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

(do art. 7).

13) Uprzedzenie o zamierzonem zażądaniu usunięcia dyrektora (nauczyciela).

Na podstawie § 19 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) zawiadamiam, że zamierzam na podstawie lit. . . . ust. 1 art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) zażądać usunięcia Pan... ze stanowiska dyrektora (nauczyciela) szkoły . . . . z powodu . . . . (wyszczególnić zarzuty).

Do udzielenia wyjaśnień w sprawie powyższych zarzutów wyznaczam Pan... termin . . . . od dnia doręczenia niniejszego uprzedzenia.

14) Żądanie usunięcia dyrektora (nauczyciela).

Wyjaśnienia złożone przez p. . . . . na skutek uprzedzenia, podanego do wiadomości p. . . . . pismem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . z dnia . . . . . . Nr. . . . . uznaję za niewystarczające (odpada, jeżeli nie składano wyjaśnień).

Na podstawie lit. . . . . . . ust. 1 art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) żądam usunięcia z dniem . . . . p. . . . . ze stanowiska dyrektora (nauczyciela) szkoły, ponieważ . . . . (powtórzyć dosłowne brzmienie odpowiedniej lit. a—c).

Od powyższego orzeczenia służy Pan... w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

15) Zawieszenie dyrektora (nauczyciela) w czynnościach.

Na podstawie lit. . . . . . ust. 1 oraz ust. 2 art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) zawieszam z dniem doręczenia niniejszej decyzji p. . . . . w czynnościach dyrektora (nauczyciela) szkoły . . . ., ponieważ (powtórzyć dosłowne brzmienie odpowiedniej lit. a—c).

Od powyższego orzeczenia służy Pan... w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

(do art. 12).

16) Oznaczenie terminu do wykazania wypełnienia warunków.

Na podstawie ust. 1 art. 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) oraz § 22 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) wzywam Pan... do wykazania, w terminie . . . . od dnia doręczenia niniejszego wezwania, wypełnienia warunków, przewidzianych w ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy.

(Ewentualnie) Zarazem zwalniam Pan . . . od:

a) przedłożenia pisemnego stwierdzenia powiatowej władzy administracji ogólnej o nienagannem zachowaniu się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa;

b) wykazania przydatności lokalu;

c) wykazania zaopatrzenia szkoły w urządzenia i pomoce naukowe.

(Niepotrzebne skreślić).

17) Zamknięcie szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) oraz § 23 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że nie wykazał... Pan... spełnienia warunku, przewidzianego w punkcie . . . . . ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy, a mianowicie . . . .

Wobec powyższego zamykam szkołę z dniem . . . .

Akta szkolne wraz z pieczęciami złożone być winny w myśl ust. 2 art. 5 wymienionej ustawy do dnia . . . . w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

Od powyższego orzeczenia służy Pan... w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego. . . . .

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

4.

Zatwierdzanie w 1932 r. kandydatów na dyrektorów (kierowników) prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 105 z dnia 25 czerwca 1932 r. (I. Org. 3151/1/32). Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 47.

W § 18 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) ustalony został obowiązek właściciela szkoły do przedstawiania władzy szkol-

nej do zatwierdzenia kandydata na dyrektora (kierownika) prywatnej szkoły (zakładu) na 4 miesiące przed rozpoczęciem roku szkolnego.

Z uwagi na to, że dotychczasowe przepisy ustalały w tej mierze bądź inne terminy, bądź terminów takich wogóle nie przewidywały, zarządzam, aby w roku 1932 zgłoszenia do zatwierdzenia kandydatów na dyrektorów (kierowników) rozpatrywane były w ciągu 6 tygodni, nie zważając na to, czy powyższy termin 4 miesięczny był przez właściciela szkoły zachowany.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

5.

Zaświadczenia dla założycieli, dyrektorów i nauczycieli szkół prywatnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 108 z dnia 24 czerwca 1932 r. (I. Org. 300/8/32). Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 48, w sprawie zaświadczeń, przewidzianych w art. 2, ust. 1 pkt. 4 oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkolach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

Podaje się do wiadomości i wykorzystania okólnik Nr. 85 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w sprawie zaświadczeń dla założycieli prywatnych szkół oraz dla dyrektorów i nauczycieli tychże szkół.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

Okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 85 z dnia 18 czerwca 1932 r. (Nr. OL. 43 b/16/2) do Panów Wojewodów i Pana Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

W związku z ustawą z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz zaprojektowanem rozporządzeniem wykonawczem do tej ustawy, które ma być ogłoszone w najbliższych dniach, zaczną napływać do starostów powiatowych (grodzkich) podania osób, zamierzających założyć szkołę (art. 2 ust. 1 pkt. 4 tej ustawy) oraz podania dyrektorów i nauczycieli szkół prywatnych (art. 6 ust. 3) o wydanie im pisemnego stwierdzenia nienagannego zachowania się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Ponieważ w myśl art. 2 ust. 4 ustawy założyciel szkoły winien w ciągu 3 miesięcy od chwili wniesienia podania do władzy szkolnej otrzymać od tej władzy orzeczenie, — w przeciwnym bowiem razie ma prawo otworzyć szkołę — konieczne jest, aby zaświadczenia starostów wydawane były możliwie szybko i nie budziły nieporozumień lub wątpliwości i nie zawierały niedomówień lub zastrzeżeń, na których wyjaśnienie w drodze korespondencji między władzami braknie czasu z uwagi na wyżej wskazany termin.

Z tych względów oraz celem ujednostajnienia brzmienia tych zaświadczeń — zarządzam, aby starostowie wydawali zaświadczenia te wyłącznie w formie następującej:

I. (dla założycieli szkół).

„Na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz § 13 rozporządzenia Ministra Wyznań Reli-

gijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydanego co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że p. . . . . zachowywał(a) się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Zaświadczenie niniejsze wydaje się celem przedłożenia go władzy szkolnej dla udowodnienia wypełnienia warunku, przewidzianego w punkcie 4 ust. 1 art. 2 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343)".

II. (dla dyrektorów i nauczycieli szkół prywatnych).

„Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz § 13 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydanego co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że p. . . . . zachowywał(a) się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Zaświadczenie niniejsze wydaje się celem przedłożenia go władzy szkolnej, w myśl ust. 3 art. 6 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343)".

Minister Spraw Wewn.: (—) *Bronisław Pieracki.*

6.

Ustrój szkolnictwa.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 485, o częściowem wykonaniu ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa[1].

Na podstawie art. 7 ust. 3, art. 16 ust. 2, art. 54 ust. 2 i art. 56 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1. Począwszy od dnia 1 stycznia 1933 r. zapisy do publicznych szkół powszechnych kończą się najpóźniej z dniem 31 maja każdego roku. Terminy rozpoczęcia zapisów ustala kurator okręgu szkolnego.

§ 2. Przewidziany w artykule 6 siedmioletni obowiązek szkolny dla każdego dziecka stosowany będzie od dnia 1 lipca 1932 r.

---

[1]) Ogłoszone także w Monitorze Polskim z dnia 6 lipca 1932 r. Nr. 152 i w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 41.

§ 3. Postanowienie § 2 niniejszego rozporządzenia nie dotyczy w województwach: krakowskiem, lwowskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem tych dzieci, które rozpoczęły najpóźniej w roku szkolnym 1931/32 wypełnianie obowiązku szkolnego, a w myśl postanowień ustawy z dnia 23 maja 1895 r. o zakładaniu i urządzaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci (Dz. u. kr. Nr. 57), zmienionej ustawą z dnia 20-go stycznia 1904 r. (Dz. u. kr. Nr. 19) obowiązane były do sześcioletniego obowiązku szkolnego pod warunkiem przewidzianym w art. 31 ust. 1 tej ustawy.

§ 4. Postanowienie zawarte w ust. 1 artykułu 7 stosowane będzie od dnia 1 lipca 1932 r.

§ 5. Odraczanie o rok rozpoczynania obowiązku szkolnego w wypadkach indywidualnych, przewidziane w ust. 3 artykułu 7, należy:

a) do kompetencji kierownika publicznej szkoły powszechnej, o ile dotyczy dzieci opóźnionych w rozwoju fizycznym lub umysłowym;

b) do kompetencji inspektora szkolnego, o ile dotyczy dzieci, które z powodu warunków komunikacyjnych mają utrudniony dostęp do publicznej szkoły powszechnej.

§ 6. Przyjmowanie dzieci, objętych ustępem 4 artykułu 7, należy do kompetencji inspektora szkolnego, który może za zezwoleniem kuratora okręgu szkolnego upoważnić do tego kierowników publicznych szkół powszechnych.

Przyjęcie jednak dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy:

a) nie przeszkodzi zapisaniu do szkoły żadnego dziecka w wieku obowiązku szkolnego, które przynależy do danego obwodu szkolnego, a nie spełnia obowiązku szkolnego w inny sposób oraz

b) nie spowoduje nadmiernego przepełnienia izby szkolnej i przeciążenia nauczyciela.

§ 7. Od obowiązkowego dokształcania zwalnia się młodzież, dla której niema zorganizowanej ani szkoły dokształcającej zawodowej, ani ogólnej, ani kursów dokształcających, o ile młodzież ta nie jest objęta postanowieniami ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. o ochronie pracy kobiet i młodocianych (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 636), zmienionej ustawą z dnia 30 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 591), ustawą z dnia 5 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 538) i ustawą z dnia 7 listopada 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 773), oraz postanowieniami rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), zmienionego ustawą z dnia 17 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 293).

§ 8. W istniejących w dniu 1 lipca 1932 r. na terenie województw: pomorskiego i poznańskiego publicznych szkołach wydziałowych wstrzymuje się przyjmowanie kandydatów do klasy pierwszej.

§ 9. W istniejących w dniu 1 lipca 1932 r. państwowych gimnazjach i progimnazjach wstrzymuje się przyjmowanie kandydatów do klasy pierwszej.

§ 10. Z dniem 31 sierpnia 1932 r. ulegają zamknięciu państwowe kursy nauczycielskie.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1932 r.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.*

O ile więc objęcie urzędu nadanego na stałe miało miejsce po wejściu w życie ustawy o służbie cywilnej, to nabycie obywatelstwa polskiego nie nastąpiło przez mianowanie, ponieważ art. 6 ustawy o służbie cywilnej uchyla moc obowiązującą postanowienia p. 5 art. 4 wyżej przytoczonej ustawy o obywatelstwie Państwa Polskiego w odniesieniu do osób, przyjętych do służby państwowej na zasadzie ustawy z dnia 17-go lutego 1922 roku o państwowej służbie cywilnej.

Nauczyciele ustaleni po 1 stycznia 1927 r. nie uzyskali na podstawie art. 4 p. 5 ustawy o obywatelstwie przez to ustalenie obywatelstwa polskiego w myśl art. 4 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530). Profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni państwowych szkół akademickich uzyskują obywatelstwo polskie na podstawie art. 4 p. 5 ustawy o obywatelstwie z chwilą mianowania ich przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, o ile przy mianowaniu nie uczyniono przeciwnego zastrzeżenia.

Zastępcy profesorów i pomocnicze siły naukowe państwowych szkół akademickich, mianowani na stałe przed dniem 6-go marca 1928 r. t. j. przed wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24-go lutego 1928 r. o stosunkach służbowych profesorów i pomocniczych sił naukowych państwowych szkół akademickich (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 208), stali się obywatelami polskimi na podstawie art. 4 p. 5 ustawy o obywatelstwie, jeżeli przy mianowaniu nie uczyniono przeciwnego zastrzeżenia; mianowani po tym terminie nie uzyskują obywatelstwa polskiego przez fakt mianowania.

Nie należy żądać dowodu obywatelstwa od funkcjonarjuszy państwowych, którzy byli przyjęci do służby wojskowej w Państwie Polskiem przed dniem 18-go listopada 1924 r. t. j. przed wejściem w życie ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 609, 1924 r.).

Na podstawie bowiem art. 4 i 5 ustawy z dnia 20-go stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44) funkcjonarjusze ci nabyli przez służbę w wojsku polskiem obywatelstwo polskie, o ile odnośne władze nie uczyniły przeciwnego zastrzeżenia z okazji przyjęcia do służby wojskowej (art. 5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7-go czerwca 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 320).

Natomiast przyjęci do służby w wojsku polskiem po terminie 18-go listopada 1924 r., na podstawie ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej, nie nabywają automatycznie obywatelstwa polskiego na podstawie punktu 5 art. 4 przytoczonej ustawy o obywatelstwie, z uwagi na postanowienia art. 6 i 64 ustawy z dnia 23-go maja 1924 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 609).

Powyższe zastrzeżenia i termin nie odnoszą się do oficerów W. P., którzy stają się obywatelami polskimi, jeżeli są umieszczeni w „Roczniku oficerskim", względnie posiadają „książeczkę stanu służby oficerskiej".

Wkońcu Ministerstwo zaznacza, że w myśl uchwały Rady Ministrów z dnia 11-go maja 1923 r. Nr. 8642, dotyczącej rewizji stosunku służbowego funkcjonarjuszy państwowych ze względu na ich obywatelstwo, przesłanej do wykonania kuratorjom okręgów szkolnych dnia 28-go czerwca 1923 r. Nr. 1675/23/S i rektoratom szkół akademickich dnia 7-go lipca 1923 r.

Nr. 7424/IV/23, dowody obywatelstwa funkcjonarjuszy państwowych, mianowanych na stałe, winny już znajdować się w ich aktach osobowych.

W konsekwencji tej uchwały nikt nie powinien być po 11 maja 1923 roku przyjęty do służby państwowej bez przedstawienia dowodu obywatelstwa.

Szef Biura Personalnego: (—) *Dr. A. Owsionka* wr.

9.

Pomoc lekarska.

Rozporządzenie wykonawcze Ministerswa Spraw Wewnetrznych z dnia 2-go czerwca 1932 roku. Nr. Z. O. 30/a/4/2 (Okólnik Nr. 75).

Nr. O. 1066/32 (Min. W. R. i O. P. z dnia 17-go czerwca 1932 r. Nr. B. P. 9074/32). Na zasadzie § 18 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22-go marca 1932 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów, członków ich rodzin oraz emerytów (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 254) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydaje poniższe zarządzenie oraz prosi o podanie go do wiadomości wszystkim lekarzom urzędowym i umówionym.

Do § 1. Państwowa pomoc lekarska nie przysługuje rodzicom funkcionarjusza państwowego i tym jego dzieciom i pasierbom powyżej lat 18, na które nie pobiera on dodatku ekonomicznego; nie przysługuje ona również funkcjonarjuszom państwowym kontraktowym.

Z chwilą przejścia funkcjonarjusza państwowego w stan spoczynku prawo do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej tracą wszyscy uprawnieni dotąd członkowie jego rodziny, nadto prawo to traci i sam emerytowany funkcjonarjusz, jeśli nie odpowiada warunkom, ustanowionym w pkt. 5 § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22-go marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 254).

Aplikanci sądowi, jeśli nawet nie pobierają uposażenia ze Skarbu Państwa, są uprawnieni do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej łącznie z członkami swych rodzin.

Dowodem stwierdzającym uprawnienie funkcjonarjusza do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej, jest jego legitymacja urzędnicza względnie odpowiednie zaświadczenie, wydane mu przez jego władzę służbową. Gdy chodzi o członka rodziny funkcjonarjusza, dowodem takim jest zaświadczenie tejże władzy o tem, że danemu członkowi rodziny przysługuje prawo do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej.

Dowodem stwierdzającym omawiane uprawnienie, gdy chodzi o emerytowanego funkcjonarjusza państwowego, jest jego dekret emerytalny, który winien być ostemplowany przez urząd wojewódzki (Komisarjat Rządu, Komisarjat Generalny R. P.), na którego terenie emeryt przebywa, iż danemu emerytowi przysługuje względnie nie przysługuje omawiane prawo na podstawie odnośnego postanowienia.

Do § 2. Leczenie dentystyczne, ortopedyczne oraz protezowanie nie wchodzi w zakres państwowej pomocy lekarskiej, a z leczenia fizykalnego przysługuje jedynie naświetlanie lampą kwarcową i promieniami Roentgena w zakresie, określonym w § 6 rozporządzenia. W związku z tem Skarb Państwa nie pokrywa kosztów okularów i wszelkiego rodzaju protez, ko-

sztów analiz lekarskich wydzielin i wydalin, kosztów badania krwi oraz kosztów szczepień zapobiegawczych.

Państwowa pomoc lekarska nie przewiduje udzielania pomocy przez felczerów, a zakres korzystania z pomocy położnych jest ustalony w § 10 rozporządzenia.

Leczenie gruźlicy zapomoca odmy sztucznej na koszt Skarbu Państwa jest dozwolone jedynie w ramach leczenia szpitalnego, określonego w § 7 rozporządzenia, względnie w przychodniach towarzystw przeciwgruźliczych lub ośrodkach zdrowia. Koszt dokonania odmy sztucznej w przychodni towarzystwa przeciwgruźliczego względnie w ośrodku zdrowia ustala się do 5 zł za zabieg.

Członkowie rodziny funkcjonarjusza państwowego nie są uprawnieni do korzystania z kąpieli i zabiegów balneoterapeutycznych za pół ceny w państwowych zakładach zdrojowych.

Do § 3. Angażowanie i zwalniane lekarzy i położnych dla udzielania pomocy lekarskiej funkcjonarjuszom państwowym i członkom ich rodzin na koszt Skarbu Państwa oraz nadzór nad spełnianiem tych obowiązków należy do zakresu działania Panów Wojewodów (Pana Komisarza Rządu, Komisarza Generalnego R. P.). Funkcja ta spoczywa bezpośrednio na naczelnikach wojewódzkich wydziałów zdrowia.

Lekarze umówieni mogą, lecz nie musza, wydawać świadectwa lekarskie na prośbę pacjenta, są natomiast obowiązani dokładnie wypełniać rubryki, znajdujące się na karcie porady, oraz wydawać zaświadczenia w przypadkach, kiedy funkcjonarjusz winien być zwolniony od zajęć służbowych z powodu choroby lub gdy potrzebuje specjalnego leczenia (zaliczki).

O ile chory funkcjonarjusz nie wymaga umieszczenia go w szpitalu i leczy się w domu, lekarz umówiony jest uprawniony do postawienia wniosku o zwolnienie danego funkcjonarjusza od zajęć służbowych na okres czasu do dni 7-miu.

Lekarze organizacji państwowej pomocy lekarskiej funkcjonarjuszów państwowych są opłacani bądź na podstawie opłaty jednostkowej za porady i zabiegi lekarskie, bądź na podstawie umownej opłaty miesięcznej ryczałtowej.

(Ustepy, dotyczące wynagrodzenia lekarzy, opuszcza się — redakcja).

Do § 4. Karta porady posiada jednolity wzór dla wszystkich urzędów państwowych.

Dostarczanie kart porad poszczególnym urzędom państwowym dokonywują wydziały ogólne urzędów wojewódzkich na podstawie zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 24-go lutego 1927 r. (Monitor Polski Nr. 58, z 1927 r.).

Funkcjonarjuszowi państwowemu lub członkowi jego rodziny wydaje kartę porady w zwykłych warunkach urząd, w którym dany funkcjonarjusz pracuje. W przypadku, gdy funkcjonarjusz lub członek jego rodziny, uprawniony do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej, znajduje się poza siedzibą swego urzędu, kartę porady wydaje mu lekarz powiatowy starostwa, na którego terenie dana osoba przebywa, za okazaniem dowodu, wymienionego w § 1 niniejszego okólnika. Funkcjonarjuszowi, przebywającemu w zdrojowisku państwowem, kartę porady wydaje dyrekcja zakładu zdrojowego.

Kartę porady emerytowanemu funkcjonarjuszowi państwowemu wydaje lekarz powiatowy tego starostwa, na którego terenie emeryt przebywa, na podstawie okazania dekretu emerytalnego, ostemplowanego przez urząd wojewódzki (Komisarjat Rządu, Komisarjat Generalny R. P.) na podstawie § 1 niniejszego okólnika.

Urzędnik, który wydaje kartę porady, winien każdorazowo sprawdzić, czy petentowi przysługuje prawo do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej, funkcjonarjusz zaś, jeśli bierze kartę porady dla członka swej rodziny, winien podpisać na odcinku karty porady, który pozostaje w urzędzie, że dana osoba nie jest ubezpieczona w kasie chorych.

Wystawiający kartę porady winien dokładnie ją wypełnić pod osobistą odpowiedzialnością za wszelkie konsekwencje, jakie mogą wyniknąć w związku z nieodpowiedniem jej wydaniem.

Do § 7. Leczenie szpitalne na koszt Skarbu Państwa osób, wymienionych w § 1 rozporządzenia, może odbywać się jedynie na podstawie karty skierowania i jedynie w szpitalu publicznym lub zakładzie leczniczym, uznanym dla tego celu przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Zakładami leczniczemi, uznanemi przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, są następujące:

1) Szpital Ujazdowski w Warszawie, 2) Szpital im. Marszałka Piłsudskiego w Warszawie, 3) Szpital dla dzieci im. Bersonów i Baumanów w Warszawie, 4) Sanatorjum przeciwgruźlicze miejskie w Otwocku, 5) Policyjny Dom Zdrowia w Otwocku, 6) Sanatorjum przeciwgruźlicze w Rudce, 7) Sanatorjum dla dzieci św. Tadeusza w Ciechocinku, 8) Szpital OO. Bonifratrów w Katowicach - Bogucicach, 9) Szpital św. Jadwigi w Królewskiej Hucie, 10) Szpital OO. Bonifratrów w Cieszynie, 11) Szpital SS. Elżbietanek w Cieszynie, 12) Dom Zdrowia Kasy Chorych w Bystrej, 13) Dom Zdrowia Stowarzyszenia Urzędników Państwowych w Zakopanem, 14) „Sanato" w Zakopanem, 15) Policyjny Dom Zdrowia w Zakopanem, 16) Dziecięcy Zakład Leczniczy U. J. w Zakopanem, 17) Sanatorjum Polskiego Czerwonego Krzyża w Zakopanem, 18) Sanatorjum Związku Pol. Nauczycielstwa Szkół Powszech. w Zakopanem, 19) Dom Zdrowia „Modrzejów" w Zakopanem, 20) Szpital Polskiego Czerwonego Krzyża w Brześciu n/B., 21) Szpital Polskiego Czerwonego Krzyża w Białymstoku, 22) Lecznica dla chorych płucnych w Smukale pod Bydgoszczą, 23) Lecznica dla chorych płucnych pod Obornikami, 24) Zakład leczniczy dla alkoholików w Gościejowie, 25) Sanatorjum „Staszicówka" w Ludwikowie, 26) Sanatorjum dla płucno - chorych w Chodzieży, 27) Zakład dla dzieci św. Józefa w Poznaniu, 28) Dom Zdrowia dla dzieci w Ustroniu, 29) Policyjny Dom Zdrowia w Tatarowie, 30) Szpital św. Mikołaja w Busku, 31) Kolonja lecznicza dla dzieci w Busku, 32) Policyjny Dom Zdrowia w Busku, 33) Sanatorjum dla gruźlików w Hołosku, 34) wszystkie kliniki uniwersyteckie w ramach pomocy lekarskiej, zakreślonych w § 2 rozporządzenia, oraz 35) Panowie Wojewodowie: w Katowicach, Toruniu, Łodzi i w Kielcach, oraz Pan Kmisarz Generalny R. P. w Gdańsku są upoważnieni aż do odwołania do traktowania narówni z zakładami leczniczemi uznanemi niektórych szpitali kongregacyjnych i kas chorych, które znajdują się na podległym im terenie.

Jeśli funkcjonarjusz państwowy lub członek jego rodziny przeprowadził leczenie poza organizacją państwowej pomocy lekarskiej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na podstawie ustępu 6 § 7 rozporządzenia może przy-

znać w drodze wyjątku zwrot kosztów leczenia jedynie w tym przypadku, gdy leczenie to odbywało się (bez karty skierowania) w szpitalu publicznym lub w zakładzie leczniczym uznanym.

Przeciętna opłat dziennych szpitali publicznych, jaką ogłasza urząd wojewódzki w Dzienniku Wojewódzkim, winna uwzględniać różnicę w opłacie na oddziale wewnętrznym, chirurgicznym i t. p. na wzór taksy, stosowanej w szpitalach publicznych.

Właściwym organem, obowiązanym regulować należność zakładów leczniczych za leczenie osób, wymienionych w § 1 rozporządzenia, jest ten urząd wojewódzki, na którego terenie odbyło się leczenie. Do wypłacenia zaś przyznanego zwrotu kosztów leczenia funkcjonarjuszowi lub członkowi jego rodziny jest obowiązany ten urząd wojewódzki, na którego terenie pracuje funkcjonarjusz.

Udzielanie zapomóg na leczenie z kredytów państwowej pomocy lekarskiej jest niedopuszczalne.

Do § 8. Umieszczenie funkcjonarjusza państwowego lub członka jego rodziny na koszt Skarbu Państwa w szpitalu publicznym lub w zakładzie leczniczym uznanym może odbyć się jedynie zapomocą karty skierowania, której wzór jest jednolity dla wszystkich urzędów państwowych.

Do wystawiania kart skierowań nie są uprawnieni lekarze umówieni, wydają oni jedynie zaświadczenie o potrzebie umieszczenia danego chorego w zakładzie leczniczym, a na podstawie tego zaświadczenia kartę skierowania wydaje lekarz powiatowy.

W przypadku wątpliwym lekarz powiatowy winien sprawę wraz z wnioskiem lekarza umówionego przesłać bezzwłocznie do decyzji urzędu wojewódzkiego, który może ewentualnie zbadać daną osobę przez specjalnie delegowanego w tym celu lekarza urzędowego.

Lekarz powiatowy jest obowiązany wypełnić kartę skierowania dokładnie, zaznaczając na niej przypuszczalny okres leczenia w zakładzie. Przytem przy wręczaniu zainteresowanemu karty skierowania lekarz powiatowy winien pouczyć go, iż przed wyjazdem chorego do wskazanego na karcie zakładu należy porozumieć się z zarządem tego zakładu co do wolnego miejsca i warunków przyjęcia, gdyż w razie ewentualnego nieprzyjęcia chorego przez wymieniony zakład z powodu niezarezerwowania sobie w nim przez chorego miejsca Skarb Państwa nie ponosi konsekwencji.

Kierować chorych na leczenie klimatyczne lub kąpielowe na koszt Skarbu Państwa do zakładów, znajdujących się w miejscowościach klimatycznych, jak Zakopane, Otwock, Busk, Bystra, Rudka, Ustronie i t. p., można jedynie w razach istotnej potrzeby, stwierdzonej na podstawie wyniku odpowiednich analiz lekarskich. W razie konieczności wysłania do jednej z wyżej wymienionych miejscowości dwóch lub więcej członków rodziny funkcjonarjusza lub funkcjonarjusza i członka jego rodziny jednocześnie albo w odstępie czasu 2-ch miesięcy, skierowanie dalszych poza pierwszą z tych osób może nastąpić jedynie po otrzymaniu każdorazowo zgody departamentu służby zdrowia.

W Warszawie, wobec specjalnych warunków miejscowych, wskazane wyżej funkcje lekarza powiatowego spełnia Komisarjat Rządu m. st. Warszawy.

Z policyjnych domów zdrowia korzystać mogą tylko funkcjonarjusze Policji Państwowej i członkowie ich rodzin.

Leczenie szpitalne emerytowanych funkcjonarjuszów państwowych chorych umysłowo odbywa się zasadniczo nie na koszt państwowej pomocy lekarskiej, unormowanej niniejszem rozporządzeniem, lecz z kredytów części 18 budżetu Skarbu Państwa § 1 względnie § 2 w myśl art. 42 ustawy z dnia 11. XII. 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 380 z r. 1931). Tryb postępowania przy umieszczeniu chorego umysłowo emerytowanego funkcjonarjusza państwowego w zakładzie leczniczym dla umysłowo chorych jest ustalony okólnikiem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 126 z dnia 13 lipca 1928 r. Nr. OP. 4091/1-R-28. (Zbiór zarządzeń Min. Spraw Wewn. str. 668).

W związku z obowiązkiem wystawiania kart skierowań przez lekarzy powiatowych powiatowe władze administracji ogólnej winny prowadzić ewidencję wydawanych kart skierowań.

Od osób, posiadających karty skierowania, szpitalom publicznym i zakładom leczniczym uznanym nie wolno pobierać zgóry tej części opłaty za leczenie, którą pokrywa Skarb Państwa.

Do § 9. Przedłużenie czasu leczenia szpitalnego w ramach § 9 poza okres, wskazany na karcie skierowania, może być udzielone przez lekarza powiatowego tego starostwa, na którego terenie znajduje się dany zakład leczniczy, na wniosek zarządu tego zakładu o konieczności dalszego przebywania chorego w zakładzie oraz po sprawdzeniu przez lekarza powiatowego u władzy, która wydała kartę skierowania, czy danej osobie przysługuje prawo do dalszego leczenia szpitalnego na koszt Skarbu Państwa.

Do § 10. Położne umówione otrzymują za przyjęcie porodu i opiekę w okresie połogu do 25 zł, w miastach wojewódzkich do 40 zł, a w m. st. Warszawie do 50 zł.

Przy obliczaniu 25% sumy, podlegającej zwrotowi w wypadkach korzystania z położnej umówionej (ustęp drugi art. 10), należy przestrzegać, aby wszystkie wydatki, związane z odbytym porodem, nie przekraczały sumy, obliczonej według zasad pkt. 3 art. 10.

Jeżeli zostanie stwierdzone, że położnica mogła skorzystać z państwowej pomocy lekarskiej, a mimo to odbyła poród poza organizacją państwowej pomocy lekarskiej, koszty takiego porodu nie będą przez Skarb Państwa pokryte.

Do § 11. Lekarzem powiatowym w rozumieniu niniejszego paragrafu jest lekarz zdrojowy państwowego zakładu zdrojowego.

Rozporządzenie nie przewiduje ulg kąpielowych na koszt Skarbu Państwa w zakładach zdrojowych niepaństwowych.

Do § 12. Rozporządzenie nie przewiduje pokrywania przez Skarb Państwa kosztów leków i środków opatrunkowych, przepisanych przez lekarzy umówionych na kartę porady.

Pod lekami środkami opatrunkowemi, których lekarz umówiony może użyć na koszt Skarbu Państwa w przychodni lub w gabinecie lekarskim, należy rozumieć tylko takie leki i środki, jak jodyna, eter i alkohol (przy zastrzykach i opatrunkach), maści zwykłe, lignina, gaza i t. p., natomiast nie należy rozumieć leków i środków, przepisanych choremu do jego użytku indywidualnego.

Do § 13. Na podstawie niniejszego paragrafu wojewódzkie władze administracji ogólnej są upoważnione do zorganizowania i utrzymywania w większych miastach we własnym zakresie działania gabinetów lekarskich opartych na zasadzie samowystarczalności, w których chorzy funkcjo-

narjusze państwowi i członkowie ich rodzin mogliby korzystać za minimalną opłatą z pomocy lekarskiej w jak najszerszym zakresie.

Za porady i zabiegi lekarskie, dokonane w tych gabinetach lekarskich, Skarb Państwa zwraca koszt w wysokości, ustalonej niniejszem zarządzeniem za porady i zabiegi lekarzy i położnych umówionych, o ile wchodzą one w zakres pomocy lekarskiej, określony w § 2 rozporządzenia.

Do § 15. Jeśli funkcjonarjusz państwowy dozna nieszczęśliwego wypadku w czasie i wskutek pełnienia służby państwowej, Skarb Państwa pokrywa 100% kosztów jego leczenia, jednak w zakresie świadczeń, określonych w § 2 rozporządzenia.

Stwierdzenie, iż nieszczęśliwy wypadek nastąpił istotnie w czasie i wskutek pełnienia służby, winne być dokonane przez właściwego lekarza powiatowego względnie przez komisję lekarską.

Do § 17. Za leczenie, które zostało przeprowadzone poza granicami Państwa Polskiego, Skarb Państwa nie zwraca żadnych kosztów.

Do § 19. Z dniem ogłoszenia niniejszego okólnika tracą moc obowiązującą wszystkie okólniki i zarządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wydane na podstawie dotychczasowych rozporządzeń Rady Ministrów o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych i członków ich rodzin, o ile stanowią one inaczej, niż okólnik obecny.

Minister Spraw Wewn.: (—) *Bronisław Pieracki.*

10.

Używanie pieczęci urzędowych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 12 lipca 1932. Nr. O-994/32.

Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem z dnia 31-go maja 1932. I. Org. 1005/15/32 zwraca uwagę, że w § 6 rozporządzenia z dnia 2-go listopada 1931 r. o pieczęciach urzędowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 127; Dz. Urz. Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 2 z 25 lutego 1932) są wymienione dokumenty, akta, pisma i t. p., które winny być zaopatrywane odciskiem pieczęci urzędowej.

Ponieważ odciśnięcie na akcie urzędowym pieczęci ma na celu nadanie odnośnemu aktowi większej powagi i wiarogodności oraz wyraźnego charakteru dokumentu, przeto należy ograniczyć stosowanie pieczęci urzędowych do przypadków podanych w wyżej wymienionym rozporządzeniu i niedopuszczać do użycia pieczęci poza temi przypadkami do innych celów, np. dla celów kolekcjonerskich i t. p.

W razie stwierdzenia nadużyć, których dokonanie zostało umożliwione lub ułatwione przez zastosowanie odcisku pieczęci urzędowych poza przypadkami przewidzianemi w powyższem rozporządzeniu, będą pociągane do odpowiedzialności dyscyplinarnej osoby, które mają pieczę nad pieczęciami urzędowemi w myśl § 8 tegoż rozporządzenia.

Za Kuratora Okr. Szk.: *R. Koestlich.* wr. p. o. Nacz. Wydz.

11.

Opłaty stemplowe.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 85 z dnia 25 maja 1932 r. (I. R. 5329/32) o wykładni ustawy o opłatach stemplowych.

Nr. O. 915/32. Ministerstwo Skarbu pismem Nr. D. V. 20239/5/32 z dnia 11 maja b. r. nadesłało następującą wykładnię ustawy stemplowej.

(Art. 142). Jeżeli urząd, do którego wniesiono podanie, nie załatwia go ostatecznie, lecz przedstawia sprawę ze swą opinją władzy przełożonej i jeżeli ten urząd jest zdania, że istnieje warunek uwolnienia od opłaty stemplowej, przewidziany w punkcie 17 art. 142 u. o. s., że mianowicie ze względu na znany niewątpliwie temu urzędowi stan niezamożności petenta uiszczenie opłaty nie jest możliwe bez dotkliwego uszczerbku majątkowego, to decyzję o uwolnieniu od opłaty ma powziąć urząd, do którego podanie wniesiono. Procedura, któraby na tem polegała, że urząd, do którego podanie wniesiono, przedstawiałby władzy przełożonej wniosek o zwolnienie podania od opłaty, nie byłaby zgodna z ustawą.

Teza powyższa nie przeszkadza zbadaniu przez władzę przełożoną, czy decyzja powzięta przez urząd, do którego podanie wniesiono, co do uwolnienia od opłaty jest zgodna ze stanem faktycznym; władza przełożona może więc polecić urzędowi, do którego podanie zostało wniesione, aby od petenta zażądał uiszczenia opłaty w trybie, wskazanym w art. 152 u. o. s.

Powyższe podaje się do wiadomości i stosowania.

Naczelnik Wydziału: (–) *A. Nowak.*

12.

Udział lekarzy w taksach szkolnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw z dnia 7 czerwca 1932 r. (Nr. O. 898/32).

W związku z zarządzeniami Ministerstwa w sprawie taks i opłat szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących z dnia 31 sierpnia 1931 r. Nr. II. 19619/31, w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych z dnia 31 sierpnia 1931 r. Nr. II. 19620/31 i w szkołach zawodowych z dnia 12 września 1931 r. Nr. III. T. 5944/31 [1]) wyjaśniam, że przy podziale taks i opłat szkolnych pomiędzy egzaminatorów należy uwzględniać również i lekarzy szkolnych, wynagradzając ich w ten sposób za badania lekarskie kandydatów do szkół.

Kurator Okręgu Szkolnego: p. o. *St. Świderski*, wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 470, 472, 542.

13.

Kwalifikacje zawodowe nauczycieli szkół powszechnych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 51 poz. 487, w sprawie wykonania niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych[1]).

Na podstawie art. 1 i 3 ust. 2 oraz art. 26 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) zarządzam co następuje:

§ 1. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 listopada 1928 r. w sprawie wykonania niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 881) ulega zmianom następującym:

1) Ustęp 1 § 1 otrzymuje brzmienie następujące:

„Zakładami kształcenia kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych, przez ukończenie których uzyskuje się dyplom na nauczyciela szkół powszechnych, są państwowe lub prywatne z prawami szkół państwowych:

a) seminarja nauczycielskie,
b) licea pedagogiczne,
c) pedagogja".

2) § 2 otrzymuje brzmienie następujące:

„§ 2. Świadectwa, wydane według dotychczasowych przepisów przez wymienione w § 1 zakłady i komisje egzaminacyjne, a nadto przed dniem 1 lipca 1932 r. przez państwowe lub prywatne z prawami szkół państwowych kursy nauczycielskie i seminarjalną klasę Wyższego Liceum Uczelni im. Dąbrówki w Poznaniu są równoznaczne z dyplomami na nauczyciela szkół powszechnych w rozumieniu art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r., o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych".

§ 2. Od 1 lipca 1932 r. dopuszcza się do składania w charakterze eksterna bądź egzaminu końcowego w jednym z wymienionych zakładów, bądź egzaminu przed ustanowioną w tym celu państwową komisją egzaminacyjną na nauczycieli szkół powszechnych jedynie tych kandydatów:

a) którzy w dniu 1 sierpnia danego roku mają ukończonych co najmniej lat 19, ukończyli piąty kurs prywatnych seminarjów nauczycielskich, a na kurs pierwszy, o ile wogóle na nim byli, wstąpili nie później niż w roku szkolnym 1931/32;

b) którzy w roku szkolnym 1931/32 byli czynni jako nauczyciele w t. zw. klasach wstępnych prywatnych szkół średnich ogólnokształcących lub w prywatnych szkołach powszechnych i odpowiadają jednemu z niżej wymienionych warunków:

1) ukończyli V kurs prywatnych seminarjów nauczycielskich;
2) ukończyli 8-mio klasową szkołę średnią ogólnokształcącą;

---

[1]) Ogłoszone także w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 43.

3) nie później niż na dwa lata przed terminem egzaminu ukończyli liceum ogólnokształcące, albo 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej, albo 3 kursy seminarjum nauczycielskiego;

4) nie później, niż na trzy lata przed terminem egzaminu ukończyli pięć albo nie później, niż na dwa lata — sześć klas szkoły wydziałowej;

5) nie później niż na dwa lata przed terminem egzaminu, ukończyli średnią szkołę zawodową, do której młodzież jest przyjmowana po ukończeniu co najmniej 7-klasowej szkoły powszechnej i w której nauka trwa co najmniej lat trzy;

c) którzy przed dniem 1 lipca 1932 r. złożyli egzaminy te z wynikiem ujemnym, a w myśl przepisów obowiązujących mogą przystąpić do powtórzenia egzaminu.

§ 3. Dyplomy (świadectwa), uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczycielskich, dają kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych przedmiotów objętych jedną z następujących grup, w której mieści się przedmiot wymieniony w dyplomie, z zastrzeżeniami podanemi w § 4:

a) język polski, historja, nauka o Polsce współczesnej, języki obce nowożytne i starożytne, objęte programem państwowych szkół średnich ogólnokształcących;

b) geografja, nauka o Polsce współczesnej, przyrodoznawstwo, fizyka z chemją, matematyka.

§ 4. Osoby, mające dyplom (świadectwo) do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, otrzymują kwalifikacje zawodowe do nauczania języka obcego w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych tylko wtedy, gdy:

a) wymieniony dyplom daje im kwalifikacje do nauczania tego języka lub

b) posiadają na świadectwie z ukończenia szkoły średniej ogólnokształcącej z danego języka stopień co najmniej dostateczny.

§ 5. Dyplomy (świadectwa), uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania przedmiotów pedagogicznych w seminarjach nauczycielskich, dają kwalifikacje do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych przedmiotów, objętych obu grupami, wymienionemi w § 3 z zastrzeżeniami podanemi w § 4.

§ 6. Dyplomy (świadectwa), uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania religji w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczycielskich, nie uprawniają do nauczania innych przedmiotów w szkołach powszechnych.

§ 7. Dyplomy (świadectwa), uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczycielskich: rysunku, robót ręcznych, śpiewu i ćwiczeń cielesnych, dają kwalifikacje zawodowe do nauczania tych samych przedmiotów w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

Dyplomy (świadectwa), uprawniające do nauczania robót ręcznych w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, wydane absolwentom Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie, dają kwalifikacje zawodowe do nauczania rysunku i robót ręcznych w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

§ 8. Dyplomy (świadectwa), wymienione w §§ 3—5 i 7, które w myśl obowiązujących przepisów uprawniają do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczycielskich w języku polskim lub polskim i innym, uprawniają do nauczania w tym samym języku w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

Dyplomy (świadectwa), uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania wyłącznie w języku innym niż polski w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczycielskich, a uzyskane przed dniem 31 sierpnia 1931 r., dają kwalifikacje zawodowe do nauczania w tym języku w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

§ 9. Dyplomy (świadectwa), wymienione w §§ 3—5 i 7, są równoznaczne ze świadectwami, przewidzianemi w ust. 2 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych.

§ 10. Osobom, zamieszkałym na terenie danego okręgu szkolnego, które wyrażą specjalne życzenie i przedstawią dyplomy (świadectwa), wymienione wyżej w §§ 3—5 i 7, względnie udowodnią posiadanie warunków w paragrafach tych wymienionych, kurator wydaje świadectwa według załączonego wzoru.

§ 11. W wypadkach nie objętych postanowieniami §§ 3—10 niniejszego rozporządzenia decyduje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na podstawie indywidualnych podań osób, posiadających dyplomy (świadectwa) nauczycieli szkół średnich.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może również na podstawie zbadania przebiegu studjów lub pracy nauczycielskiej interesowanych rozszerzać podany w poprzednich paragrafach zakres kwalifikacyj zawodowych do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

§ 12. W razie konieczności inspektor szkolny może na czas potrzeby nauczycielom, objętym postanowieniami §§ 3—5 i 7 powierzyć nauczanie i innych przedmiotów, nieobjętych kwalifikacjami, wymienionemi w tych paragrafach.

§ 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]).

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.*

Wzór.

Nr. . . . .

ŚWIADECTWO

W myśl postanowień art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) oraz § 10 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 487) stwierdzam, że pan . . . . .
. . . . (imię i nazwisko)
urodzon...... w . . . . (miejscowość, województwo, względnie także i państwo)
dnia . . . . roku 1 . . . wyznania . . . .

---

[1]) 23 czerwca 1932 r.

na podstawie dyplomu nauczyciela szkół średnich z dnia . . . .
Nr. . . . .
do nauczania . . . . (przedmioty nauczania)
w języku wykładowym . . . .
posiada kwalifikacje zawodowe do nauczania . . . .
. . . .
. . . .
(przedmioty nauczania)
w tym samym języku nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

W . . . . dnia . . . . 1 . . . r.

Kurator Okręgu Szkolnego.

14.

Odprawy.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 93 z dnia 13 czerwca 1932 r. (Nr. I. R. 5895/32) o wymiarze odpraw w związku z 10% obniżeniem uposażeń.

L. O. 995/32. Ministerstwo wyjaśnia, że za podstawę do wymiaru odpraw nauczycieli szkół państwowych i publicznych, z którymi rozwiązano stosunek służbowy na podstawie art. 59 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), służy pełne, ostatnio pobierane uposażenie służbowe. Okoliczność, że uposażenie to zostało po rozwiązaniu stosunku służbowego obniżone, nie ma wpływu na wymiar odprawy. O ile zatem za podstawę do wymiaru odprawy służy uposażenie, pobierane według norm, obowiązujących przed dniem 1 czerwca 1932 r., nauczyciel winien otrzymać wszystkie raty odprawy wraz z 10% podwyższeniem uposażenia, przysługującem na mocy art. 8 ustawy z dnia 18-go grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 725).

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

Przyznawanie nauczycielom tymczasowym odprawy.

Nr. B. P. 7718/32. Ministerstwo W. R. i O. P. decyzją z dnia 6 maja 1932 r. Nr. BP. 5842/32 ustaliło w związku z pewną konkretną sprawą zasadę, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6-go marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli określa w art. 10 jeden z wypadków, w którym władza winna zrobić użytek z prawa przyznanego jej artykułem 69 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, nie odbiera jednak przysługującego nauczycielowi tymczasowemu prawa do odprawy, jeżeli służył więcej niż rok nienagannie, a nie mają do niego zastosowania przepisy art. 152 powołanej ustawy.

Zechcą więc Rady Szkolne Powiatowe na przyszłość w wypadkach zwalniania nauczycieli tymczasowych w myśl art. 10 powołanego wyżej rozporządzenia wystawiać im dekrety zwolnienia z powołaniem się na ten artykuł oraz na ustęp 1 art. 69 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, zaś co do odprawy stosować postanowienia ustępu 2 artykułu 69 tej ustawy oraz punktu 62, wydanej do tej ustawy instrukcji.

Za Kuratora Okr. Szk.: *R. Koestlich.* wr. p. o. Nacz. Wydz.

15.

Terminy zwalniania nauczycieli tymczasowych.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1 czerwca 1932 r. (Nr. II. P. 3176/32). Wykładnia art. 10 rozporządzenia o kwalifikacjach nauczycieli.

Nr. I. K. N. 2402/32. Z art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 259) wynika, że władza powinna rozwiązać stosunek służbowy z nauczycielem, który do upływu terminu, w tym artykule oznaczonego, nie zdał II-go egzaminu. Ten obowiązek władzy nie wyklucza zupełnie stosowania przez władzę przepisów pragmatyki nauczycielskiej o rozwiązaniu stosunku służbowego.

Sposób rozwiązania stosunku służbowego i termin wypowiedzenia z art. 69 i 71 pragmatyki nauczycielskiej nietylko mogą, ale muszą być stosowane.

Co do terminu rozwiązania stosunku służbowego w myśl art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej ani to rozporządzenie, ani żaden inny przepis ustawy terminu takiego nie oznacza. a zatem:

1) nauczyciel może pełnić obowiązki służbowe bez złożenia II-go egzaminu aż do upływu terminu 5-letniego bez narażenia się na konsekwencje obowiązku władzy, w tym artykule wskazanego;

2) władza ma obowiązek rozwiązania stosunku służbowego z takim nauczycielem dopiero od chwili upływu powyższego terminu;

3) stosunek służbowy z takim nauczycielem ulegnie rozwiązaniu przy zachowaniu terminu z art. 71 pragmatyki.

Z tego nie wynika, żeby władza nie mogła przedtem rozwiązać stosunku służbowego na podstawie art. 69 i 71 pragmatyki, lecz stałoby sie to w granicach jej uznania, podczas gdy po upływie okresu 5-letniego jest to jej obowiązkiem.

Zatrudnienie zwolnionego nauczyciela w charakterze nauczyciela kontraktowego nie jest sprzeczne z ustawą, o ile dany nauczyciel posiada kwalifikacje do nauczania.

Naczelnik Wydziału: (—) *St. Bugajski.*

16.

Zwalnianie nauczycieli religji.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1 czerwca 1932 r. (Nr. BP. 2888/32.

Nr. B. P. 10307/32. Ministerstwo W. R. i O. P. zawiadamia, że ustąpienie nauczyciela religji rzymsko-katolickiej z zajmowanego stanowiska w myśl art. 13, ustęp 3, Konkordatu zawartego pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską(Dz. U. R. P. z 1925 r. Nr. 72, poz. 501) na skutek cofnięcia mu misji kanonicznej należy uważać za dobrowolne wystąpienie ze służby państwowej. Należy bowiem przyjąć, że ustąpienie z zajmowanego stanowiska nastąpiło bez jakiegokolwiek uprzedniego zarządzenia ze strony władz szkolnych z inicjatywy nauczyciela i dobrowolnie, co w następstwie pociąga za sobą rozwiązanie stosunku służbowego w myśl art. 66 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

Szef Biura Personalnego: (—) *Dr. A. Owsionka*, wr.

17.

Wynagrodzenie nauczycieli publicznych szkół powszechnych za miesiące wakacyjne.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 98 z dnia 14 czerwca 1932 r. (Nr. BP. 8159/32).

Nr. B. P. 11550/32. Wobec niejednolitego załatwiania próśb kontraktowych nauczycieli publicznych szkół powszechnych o wypłacenie wynagrodzenia za miesiące wakacyjne, powodującego wnoszenie odwołań, docierających aż do Ministerstwa, zarządzam co następuje:

We wszystkich wypadkach, w których zawarto z nauczycielami umowy terminowe, a więc i wtedy, gdy umowę zawarto do końca roku szkolnego, t. j. do 30 czerwca, brak podstaw do wypłacania wynagrodzenia za okresy czasu umową nie objęte (miesiące wakacyjne). W tych wypadkach prośby nauczycieli o wypłacenie wynagrodzenia za wakacje winny być załatwiane odmownie przez właściwych inspektorów szkolnych, przy równoczesnem pouczeniu petentów, że nie przysługuje im odwołanie w administracyjnym toku instancyj, lecz roszczeń swoich dochodzić mogą przed właściwym według umowy sądem.

Powoływanie się petentów w powyższych wypadkach na postanowienia okólnika Ministerstwa z dnia 14 maja 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12, poz. 101) jest błędne, ponieważ odnoszą się one jedynie do umów bezterminowych.

Szef Biura Personalnego: (—) *Dr. A. Owsionka.* w. r.

18.

Nadzór nad szkolnictwem zawodowem.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 19 stycznia 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 484, w sprawie uchylenia rozporządzenia z dnia 24 marca 1927 r. o przekazaniu niektórych czynności nadzoru nad szkolnictwem zawodowem.

Na podstawie art. 4 p. 1 i 12 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) zarządzam co następuje:

§ 1. Uchyla się rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 marca 1927 r. o przekazaniu niektórych czynności nadzoru nad szkolnictwem zawodowem (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 252)[1]).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 155; patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 533 (§ 2 rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 25 sierpnia 1928 r. Nr. O. Prez. 5412/28).

19.

Wyroki N. T. A.

Orzeczenie N. T. A. z dnia 23 lutego 1932 r. L. Rej. 2987/30 w sprawie przeniesienia w stan nieczynny.

Zarządzeniem z dnia 4 lutego 1930 r. Nr. II. 2543/30 Minister W. R. i O. P. na podstawie art. 60 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r., przeniósł w stan nieczynny z dniem 15 lutego 1930 r. T. G., profesora gimnazjum państwowego w Nisku, z powodu okoliczności nie pozwalających ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie go na odpowiadającej jego stanowisku służbowemu posadzie.

Na powyższe zarządzenie G. wniósł skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Rozpatrując skargę G., Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał co następuje:

W myśl art. 60 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (znowelizowany tekst Dz. U. R. P. z 1928 r., poz. 462) Minister W. R. i O. P. ma prawo przenieść nauczyciela w stan nieczynny między innemi w wypadku, jeżeli zajdą okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie nauczyciela stałego na odpowiadającej jego stanowisku służbowemu posadzie. Zupełnie analogiczny przepis zawiera art. 54 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. poz. 164). Skarżący zarzuca, że władza pozwana nie podała żadnego bliższego uzasadnienia tego zarządzenia. Twierdzenie to jednak jest nieuzasadnione, gdyż władza pozwana jako podstawę prawną swego zarządzenia podała wspomniany wyżej art. 60 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli oraz powołała się na okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie skarżącego. Jak to zaś wyjaśnił Najwyższy Trybunał Administracyjny w wielu analogicznych sprawach, a w szczególności w wyroku w sprawie Grabowskiego L. Rej. 226/24, oceną tak co do faktu zaistnienia okoliczności, powodujących przeniesienie w stan nieczynny, jak i co do tego, czy zaszłe okoliczności usprawiedliwiają to przeniesienie z punktu widzenia dobra służby, należy do zakresu swobodnego uznania władzy, przenoszącej w stan nieczynny. Gdy akta poza tem w zupełności stwierdzają, że zarządzenie pozwanej władzy nie było dowolne, lecz usprawiedliwione okolicznościami faktycznemi sprawy, Najwyższy Trybunał Administracyjny skargę, jako nieuzasadnioną, oddalił.

Organizacja szkół.

Szkoły powszechne.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 20 czerwca 1932 r. Nr. I. 9167/32 udzielił Pryw. Koedukacyjnej Szkole Powszechnej z hebr. j. n., utrzymywanej przez Żydowskie T. S. L. i Śr., prawa publicznych szkół powszechnych na rok szkolny 1931/32.

Gimnazja.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 21 maja 1932 r. postanowił, że nazwa pryw. gimnazjum w Rohatynie, zorganizowanego na podstawie aktu konces. z dnia 21 września 1931 r. Nr. II. 13903/31 winna brzmieć „Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne im. Księcia Włodzimierza Wielkiego w Rohatynie".

Nadanie praw gimnazjów państwowych i zakładów kształcenia nauczycieli.

Nr. II. 6807/32. Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 8 czerwca 1932 r. Nr. II. S. 3444/32 nadał poczawszy od roku szkolnego 1932/33:

I) pełne prawa, przewidziane w § 2 rozporządzenia z dnia 1 maja 1929 r. Nr. II. 2875/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 75) [1]).

1) We Lwowie: Gimnazjum Żeńskiemu Józefy S. Goldblatt-Kamerlingowej.

II) niepełne prawa, przewidziane w § 3 przytoczonego rozporządzenia,

1) W Drohobyczu: Gimnazjum Koedukacyjnemu im. Iwana Franki — Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego „Ridna Szkoła".

2) W Jarosławiu: Gimnazjum Żeńskiemu im. Juljusza Słowackiego — Towarzystwa Prywatnego Gimnazjum im. J. Słowackiego w Jarosławiu.

3) W Sanoku: Gimnazjum Żeńskiemu im. Emilji Plater — Towarzystwa Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego w Sanoku.

Seminarja nauczycielskie.

1) We Lwowie: Prywatnemu Seminarjum Nauczycielskiemu im. Bolesława Prusa.

2) W Sanoku: Prywatnemu Seminarjum Nauczycielskiemu Żeńskiemu Gminy miasta Sanoka.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 13 lipca 1932 r. Nr. B. P. 10644/32 zwolnił **p. Stefana Świderskiego,** naczelnika wydziału i p. o. kuratora okręgu szkolnego lwowskiego, z pełnienia obowiązków kuratora.

Rada Ministrów uchwałą z dnia 20 maja 1932 r., zakomunikowaną pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 24 maja 1932 r. Nr. B. P. 7684/32, przeniosła **p. Stanisława Pająka** w V. st. sł., okręgowego wizytatora szkół Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego, w stan nieczynny.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 28 maja 1932 r. Nr. B. P. 7712/32 przeniósł p. Franciszka Najsarka, asesora w VII. st. sł. Kuratorjum O. S. L., w stan spoczynku (Nr. B. P. 10843/32).

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 351.

Wskutek decycji Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 czerwca 1932 r. Nr. B. P. 6180/32 p. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 4 lipca 1932 r. Nr. B. P. 12533/32 zwolnił **p. Stanisława Dworskiego,** prowizorycznego inspektora szkolnego we Lwowie, od odtychczasowych obowiązków i przydzielił go do służby wizytatorskiej w Wydziale Szkolnictwa Powszechnego Kuratorjum O. S. Lw.

Pan Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 28 czerwca 1932 r. Nr. B. P. 9130/32 przeniósł p. Jana Trzosa, asesora w VIII. st. sł. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowsk., w stan spoczynku.

Inspektoraty.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł na równorzędne stanowisko:

1) **Bereźnickiego Władysława,** inspektora szkolnego w Turce, do Żydaczowa;

2) **Furmankiewicza Wawrzyńca,** inspektora szkolnego w Stanisławowie, do Lwowa (powiat);

3) **Kwiatkowskiego Juljana,** inspektora szkolnego w Żydaczowie, do Turki;

4) **Mołczanowskiego Kaspra,** inspektora szkolnego w Tłumaczu, do Stanisławowa;

5) **Śliwińskiego Zygmunta,** prowizorycznego inspektora szkolnego w Bohorodczanach, do Nadwórnej;

6) **Witkę Józefa,** inspektora szkolnego w Podhajcach, do Skałatu.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł w stan nieczynny:

1) **Krysakowskiego Henryka,** inspektora szkolnego w Strzyżowie;

2) **Konecznego Jana,** inspektora szkolnego w Starym Samborze;

3) **Motaka Jana,** inspektora szkolnego w Nadwórnej.

Nauczycielstwo.

Mianowani: Bazylewicz Roman kierownikiem 5-klasowej szkoły w Ciemierzyńcach (Przemyślany); Bednarski Bronisław kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej w Kosowie; Biłozur Władysław kierownikiem 2-klasowej szkoły w Gawlikach (Kamionka Str.); Błaszczakówna Marja kierowniczką 7-klasowej szkoły w Brzozowie.

Chudzicki Roman kierownikiem 5-klasowej szkoły w Mirocinie (Przeworsk).

Gliwa Józef kierownikiem 5-klasowej szkoły w Słocinie (Rzeszów); Gutowa Zofja kierowniczką 2-klasowej szkoły w Wołcniowie (Żydaczów).

Kalita Wilhelm kierownikiem 7-klasowej szkoły w Wołczkowcach (Śniatyn); Kocan Piotr kierownikiem 3-klasowej szkoły w Mysłowie (Kałusz); Komusiewicz Aleksander kierownikiem 2-klasowej szkoły w Podusowie (Przemyślany); Kozłowski Jan kierownikiem 6-klasowej szkoły w Batiatyczach (Kamionka Str.).

Łysyj Grzegorz kierownikiem 2-klasowej szkoły w Bobrownikach (Buczacz).

Maciech Włodzimierz kierownikiem 3-klasowej szkoły w Siwce Wojniłowskiej (Kałusz); Malinowski Kazimierz kierownikiem 6-klasowej szkoły w Biskowicach (Sambor).

Najżarek Tadeusz kierownikiem 3-klasowej szkoły w Zadwórzu (Przemyślany); Nowak Karol kierownikiem 7-klasowej szkoły w Zagórzu (Sanok).

Olewiczowa Leontyna kierowniczką 3-klasowej szkoły w Wistowej (Kałusz).

Piasecka Marja kierowniczką 2-klasowej szkoły w Nowosiółce (Przemyślany); Polański Stanisław Karol tymczasowym nauczycielem seminarjum nauczycielskiego męskiego w Rzeszowie; Posacki Pantaleon kierownikiem 2-klasowej szkoły w Grabówce (Kałusz).

Rejman Michał kierownikiem 5-klasowej szkoły w Wierzawicach (Łańcut); Rogowski Jan kierownikiem 7-klasowej szkoły w Jezierzanach (Borszczów).

Selzer Józef tymczasowym nauczycielem gimnazjum w Buczaczu.

Dr. Taube Szymon tymczasowym nauczycielem gimnazjum I. w Jarosławiu.

Przeniesieni: Banach Taras, nauczyciel szkoły w Lachowie (Szczuczyn), do 3-klasowej szkoły w Zborze (Kałusz); Bełejówna Paraskewja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Ohladowie (Radziechów), do 3-klasowej szkoły w Podjarkowie (Bóbrka); Borysławska Julja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Lecce (Rzeszów), do 2-klasowej szkoły w Gwoźnicy Dolnej (Rzeszów).

Czubatówna Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kozłowie (Tarnopol), do 7-klasowej szkoły w Ostrowie (Tarnopol).

Dziubińska Stefanja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Żohatynie (Dobromil), do 1-klasowej szkoły w Posadzie Rybotyckiej (Dobromil).

Gilewiczówny Heleny, nauczycielki szkoły w Łopuszance-Chominie, cofnięto przeniesienie do 5-klasowej szkoły w Starej Ropie (Sambor).

Halczy Franciszek, kierownik 4-klasowej szkoły w Bereźnicy Szlacheckiej (Kałusz), do 2-klasowej szkoły w Dobrowlanach (Kałusz).

Janiczkowa Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Krośnie, do 7-klasowej szkoły Nr. 7 im. Staszica w Borysławiu (Drohobycz); Jaworski Michał, nauczyciel gimnazjum matem.-przyrod. w Grudziądzu, do gimnazjum VI. im. Staszica we Lwowie; Jurków Ewa, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Jackowcach (Zborów), do 1-klasowej szkoły w Trościańcu (Żydaczów).

Klimczakowa Olga, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Krakowcu (Jaworów), do 5-klasowej szkoły w Drohomyślu (Jaworów); Kozłowska Rozalja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Fehlbachu (Jaworów), do 4-klasowej szkoły w Rogóżnie (Jaworów); Krausówna Katarzyna Olga, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Drohomyślu (Jaworów), do 3-klasowej szkoły w Chołyńcu (Jaworów); Kucharska Julja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Zarzeczu (Rzeszów), do 4-klasowej szkoły w Lutoryżu (Rzeszów); Kuciel Franciszek, kierownik 2-klasowej szkoły w Jaworowie-Nakonecznem, do 7-klasowej szkoły męskiej w Jaworowie.

Makitrowa Irena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Podjarkowie (Bóbrka), do 2-klasowej szkoły w Ohladowie (Radziechów); Mołczkowa Stefanja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Trościańcu (Żydaczów), do 2-klasowej szkoły w Jackowicach (Zborów); Mszanecka Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Horożance (Podhajce), do 2-klasowej szkoły we Wrocowie (Gródek Jagielloński).

Nowosielska Emilja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Ilniku (Turka), do 3-klasowej szkoły w Łużku Górnym (Turka).

Palczyńska Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Nowosiółce Jazłowieckiej (Buczacz), do 2-klasowej szkoły w Międzygórzu (Buczacz); Paluch Michał, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Korzeniewie (Kalisz), do 7-klasowej szkoły męskiej w Sokalu; Paluchówna Zofja, nauczycielka 3-klasowej szkoły we Wrocowie (Gródek Jagiel.), do 1-klasowej szkoły w Artyszczowie (Gródek Jagiel.); Patrosiówna Józefa, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Niechobrzu (Rzeszów), do 1-klasowej szkoły w Lipiu (Rzeszów); Piasecka Stanisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Kr. Jadwigi w Sokalu, do 7-klasowej szkoły im. Kr. Jadwigi w Żółkwi; Pivirotto Klotylda, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Rzeszowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Konopnickiej w Rzeszowie.

Rutowska Janina, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Lutoryżu (Rzeszów), do 4-klasowej szkoły w Zarzeczu (Rzeszów).

Teuchmanowa Stanisława, nauczycielka szkoły w Pletenicy (Przemyślany), do 7-klasowej szkoły im. św. Kazimierza we Lwowie; Tiszczenkowa Izydora, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Chorostkowie (Kopyczyńce), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Chorostkowie (Kopyczyńce); Trałkówna Helena, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Chmielniku (Rzeszów). do 1-klasowej szkoły w Chmielniku „Lisi Kąt" (Rzeszów).

Werchracka Olga, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Komarnie (Rudki), do 7-klasowej szkoły w Gródku Jagiellońskim; Wiktor Dymitr, nauczyciel gimnazjum w Brodach, do gimnazjum w Buczaczu; Wołkowa Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Mazurach ad Barysz (Buczacz), do 1-klasowej szkoły w Przewoźcu (Buczacz); Wróblewska Stanisława, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Rudzie Kołtowskiej (Złoczów), do 1-klasowej szkoły w Chilczycach (Złoczów); Wykus Leon, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Podniebylu (Krosno), do 1-klasowej szkoły w Chorkówce (Krosno).

Zimmerówna Seweryna, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. królowej Jadwigi w Żółkwi, do 7-klasowej szkoły im. kr. Jadwigi w Sokalu.

Spensjonowani: Arłamowska Eleonora, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. król. Zofji w Stanisławowie.

Baranowski Kazimierz, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Kopyczyńcach; Bassa Jan, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Olchowcu (Bóbrka); Bułowa Bronisława Genowefa, nauczycielka gimnazjum II. w Tarnopolu.

Ciurowa Emilja, nauczycielka 7-klasowej szkoły szkoły w Czernicy (Żydaczów).

Dziubek Władysław, nauczyciel szkoły ćwiczeń seminarjum męskiego w Sokalu.

Ettinger Elka, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Borysławiu (Drohobycz).

Giżycka Jadwiga, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Mokrzyszowie (Tarnobrzeg); Gołogórski Bronisław, profesor gimnazjum w Sokalu.

Hoszowatiukowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Kosowie; Hryniowową Joanna, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. ks. Olgi w Kołomyi.

Iwaniec Leon, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Radziechowie.

Janasówna Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kańczudze (Przeworsk); Jaszczukowa Aniela, nauczycielka szkoły w Lubieńcach (Jawo-

rów); Jezierska Zenobja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Mikołajowie (Żydaczów).

Kawalec Franciszek, kierownik 2-klasowej szkoły w Woli Rozwienieckiej (Jarosław); Ks. Kozaczewski Jakób Hieronim, profesor gimnazjum w Brodach; Kryweńko Jan, nauczyciel szkoły w Siekierczycach (Sambor).

L'Etauche Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Borysławiu (Drohobycz); Litarowiczowa Janina, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Zagórzu Konkolnickiem (Rohatyn); Litwinowa Olga, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Czahrowie (Rohatyn).

Łopatyński Józef, kierownik 7-klasowej szkoły męskiej w Tarnobrzegu.

Mederowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Bukaczowcach (Rohatyn).

Nabagłowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Karłowie (Śniatyn); Nowak Andrzej, kierownik 3-klasowej szkoły w Zbydniowie (Tarnobrzeg).

Ostapiakowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Delatynie (Nadwórna).

Panecka Julja, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Drozdowicach (Gródek Jag.); Pokora Jan, kierownik 3-klasowej szkoły w Radłowicach (Sambor).

Rozmusowa Władysława, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Korolówce (Borszczów); Rydzajowa Helena, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Debestawcach (Kołomyja).

Siciński Jan, kierownik szkoły męskiej im. św. Zofji we Lwowie; Sierantowa Helena, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Woli Wielkiej (Żydaczów); Skomorowska Teodozja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Sadach (Trembowla); Szczepankiewiczowa Filomena, nauczycielka szkoły w Samborze na Średniej (Sambor); Szykietowa Antonina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Bołszowcach (Rohatyn).

Teuchmann Karol, kierownik 7-klasowej szkoły im. św. Włodzimierza w Kołomyi; Tomaszewska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Jeziernej (Zborów); Tułecki Zygmunt, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. A. Mickiewicza w Rzeszowie.

Wnękowski Ludwik, kierownik 7-klasowej szkoły w Baranowie (Tarnobrzeg); Wybraniec Teodor, kierownik 2-klasowej szkoły w Chorobrowie (Sokal); Wysoczańska Józefa, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Mochnatem (Turka).

Zwolnieni: Humen Włodzimierz, nauczyciel 7-klasowej szkoły kolejowej we Lwowie.

Lejczak Kazimierz, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Tłustem (Zaleszczyki).

Zmarli: Hakalla Zenon, nauczyciel 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Staromieściu, powiat Rzeszów, zmarł dnia 20 lipca 1932 r., w 39 roku życia a 14 roku służby nauczycielskiej.

Wajdzianka Helena, nauczycielka szkoły powszechnej w Kańczudze, powiatu przeworskiego, zmarła dnia 17 czerwca 1932 r., w 33 roku życia, a w 10 roku służby nauczycielskiej.

Schnür-Pepłowski Leon, nauczyciel gimnazjum w Żółkwi, zmarł dnia 16 maja 1932 r.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publ. szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Bóbrka	Brzozdowce	7 klas	koed.	—	polski	4 ubik.	0·43 ha	
2	"	Budków	3 "	"	—	"	3 "	0·25 "	
3	"	Leszczyn	2 "	"	—	ruski	—	1/2 ha	
4	"	Sokolówka	2 "	"	—	polski	3 "	0·3 ha	
1	Brzozów	Barycz	3 "	"	—	"	—	—	
2	"	Hludno	4 "	"	—	pol.-r.	—	—	
1	Kałusz	Berłohy	3 "	"	—	"	3 ubik.	2 mg.	Konkurs 3-ci
2	"	Łdziany	2 "	"	—	"	3 "	1/2 mg	Konkurs 2-gi
1	Kamionka Str.	Dolina ad Dobrotwór	2 "	"	—	"	3 "	1 mg	Konkurs 4-y
2	"	Dziedziłów	4 "	"	—	"	—	2 mg	Konkurs 4-y
3	"	Horpin	3 "	"	—	polski	3 "	—	
4	"	Huta Połoniecka	2 "	"	—	polski	3 "	—	Konkurs 2-gi
5	"	Milatyn Stary	2 "	"	—	pol.-r.	—	1/2 mg	Konkurs 4-y
6	"	Obydów	2 "	"	—	polski	3 "	1 mg	Konkurs 2-gi
7	"	Sielec Bieńków	3 "	"	—	pol.-r.	—	"	Konkurs 5-y
8	"	Warchoły ad Adamy	2 "	"	—	polski	3 "	"	Konkurs 2-gi
1	Kołomyja	Kołomyja	7 "	"	im Włodzimierza	"	3 "	6 ar 4 m²	Wymagany egzamin w. k. n.
1	Lesko	Leszczowate	2 "	"	—	pol.-r.	1 "	6 mg	Konkurs 2-gi
1	Mościsk	Buchowice	3 "	"	—	pol.-r.	2 "	2 "	Konkurs 5-y
2	"	Czerniawa	4 "	"	—	ruski	3 "	—	Konkurs 3-ci
3	"	Husaków	4 "	"	—	pol.-r.	3 "	1 1/2 "	Konkurs 2-gi

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna)	Nazwa im	Język wykładowy	Do użytku kierownika		Uwaga
		szkoły					mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	grunt o obszarze	
4	Mościska	Makuniów	2 klas	koeduk.	—	ruski	2 ubik.	2¼ mg	Konkurs 4-y
5	„	Myślatycze	3 „	„	—	polski	3 „	—	Konkurs 5-y
6	„	Stojance	4 „	„	—	„	2 „	—	Konkurs 5-y
7	„	Wołczyszczowice	3 „	„	—	pol.-r.	2 „	—	Konkurs 5-y
1	Przemyślany	Sołowa	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	57 a	
1	Przeworsk	Łopuszka Wielka	7 „	„	—	polski	3 „	¼ mg	Konkurs 2-gi
1	Sokal	Wojsławice	3 „	„	—	pol.-r.	4 „	16 a	Konkurs 3-ci
1	Śniatyn	Zadubrowce	2 „	„	—	„	—	2 mg	
2	„	Hańkowce	3 „	„	—	„	3 ubik.	—	Konkurs ponowny
1	Zaleszczyki	Winiatyńce	3 „	„	—	„	4 „	2 mg	Konkurs ponowny
2	„	Uścieczko	4 „	„	—	„	3 „	1 mg	Konkurs 2-gi
1	Złoczów	Żulice	3 „	„	—	„	3 „	—	Konkurs 4-y

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca września 1932 r.

Wolne stanowiska w zakładach prywatnych.

1) Koło Towarzystwa Szkoły Ludowej w Rzeszowie ogłasza niniejszem konkurs na posadę kierowniczki Szkoły Zawodowej Żeńskiej T. S. L. w Rzeszowie od dnia 1 września 1932 r.

Wymagane studja uniwersyteckie w dziale polonistyki i historji, oraz znajomość przedmiotów zawodowych w zakresie szkoły zawodowej żeńskiej.

Warunki według umowy. Oferty skierowywać do Zarządu Koła T. S. L. w Rzeszowie na ręce przewodniczącej Zofji Ruczkowej w Rzeszowie, ul. Bernardyńska 12.

2) Prywatne Gimnazjum Męskie OO. Jezuitów w Bąkowicach pod Chyrowem ogłasza konkurs na posadę:

a) nauczyciela niemieckiego języka jako przedmiotu głównego i francuskiego jako przedmiotu pobocznego;

b) języka niemieckiego jako przedmiotu głównego i polskiego jako przedmiotu pobocznego.

Wymagana pełna kwalifikacja. Mieszkanie służbowe, składające się z kuchni, trzech pokoi i łazienki (względnie pokój jeden dla kawalerów) w domu tuż obok zakładu. Światło elektryczne i wodociągi.

Podania udokumentowane należy wnosić na ręce Ks. Rektora Zakładu w Chyrowie.

Ogłoszenia.

Ulgi na lekarstwa dla pracowników państwowych.

Pismo Min. W. R. i O. P. z dnia 1 czerwca 1932 r. Nr. B. P. 8071/32.

Nr. B. P. 10012/32. Polskie Powszechne Towarzystwo Farmaceutyczne zawiadomiło, że w wyniku konferencji, odbytej dnia 6 maja b. r. wspólnie z przedstawicielami Międzyzwiązkowego Komitetu Pracowników Państwowych, roześle zawiadomienie do wszystkich aptek w Polsce, by wszystkie apteki wydawały pracownikom państwowym leki według każdocześnie obowiązującej taksy aptekarskiej na warunkach gotówkowych z ustępstwem 25% na środkach leczniczych, wydawanych w formie recept, 20% na środkach t. zw. odręcznej sprzedaży oraz 10% na specyfikach.

Warunkiem uzyskania tych opustów będzie obowiązek przepisania leku przez lekarza umówionego na blankiecie z dotychczas stosowanym naddrukiem, w którym ma być podane imię i nazwisko pracownika państwowego, korzystającego z pomocy lekarskiej oraz wymienione stanowisko i urząd w jakim pracuje.

Środki opatrunkowe, odżywcze i chirurgiczne z powyższych warunków dostawy są wyłączone i mogą być sprzedawane na ogólnych warunkach sprzedaży publicznej.

Wszelkie nieporozumienia, jakie z tytułu tej dostawy mogłyby wyniknąć, będą podlegać rozpatrzeniu wspólnej komisji, wyłonionej przez Polskie Powszechne Towarzystwo Farmaceutyczne i Międzyzwiązkowy Komitet Pracowników Państwowych.

Wyżej wyszczególnione warunki dostawy leków mogą być cofnięte za wypowiedzeniem jednomiesięcznem.

Powyższe proszę podać do wiadomości wszystkim podległym sobie funkcjonarjuszom państwowym.

Szef Biura Personalnego: (—) *Dr. A. Owsionka.* wr.

Część druga.

Szkoła zielarska.

W ostatnich czasach poruszaną bywa często w prasie sprawa naszych ziół lekarskich, ich zapotrzebowania, zbioru. wysyłki i sprowadzania z zagranicy. Z drugiej strony odzywają się głosy botaników i wogóle przyrodników, którzy w rabunkowym zbiorze ziół dopatrują się niszczenia skarbów przyrody, wydzierania naszej ziemi tego, co jest jej naturalną własnością i co stanowi jej naukową ważność i piękno. Faktem jest, że zapotrzebowanie na niektóre zioła (ale nie na wszystkie) jest rzeczywiście wielkie, że znaczną ich ilość musimy sprowadzać z obczyzny, a znowu dużą część naszego zbioru wywozimy. Stwierdzić jednak trzeba, że sprowadzamy takie surowce roślinne, które u nas nie występują, jak np. senes, rabarbar chiński, skupiętka wymiotna, krzyżownica. makowiec i t. p. Inne zioła moglibyśmy z łatwością u nas zbierać lub je uprawiać. I w jednym i w drugim kierunku nie brak usiłowań. Są u nas ogrody botaniczne, gdzie można znaleźć wzory prawie wszystkich roślin leczniczych, są pola uprawione roślinami lekarskiemi, zbiera się także znaczne ilości ziół na potrzeby własne i zagraniczne. Niestety, dzieje się to wszystko dosyć bezplanowo. Tak np. wyprodukowano w jednym z ogrodów kilka centnarów naparstnicy, która nie znalazła zbytu. Wiele bowiem roślin lekarskich ma tylko ograniczone zapotrzebowanie; muszą one nadto zawierać jak najwięcej składników działających, być jak najlepsze, inaczej nie przedstawiają żadnej wartości. Ale nawet i mniej ważne rośliny lekarskie muszą odpowiadać pewnym warunkom; muszą być odpowiednio zebrane, dobrze wysuszone, ładnie pokrajane i troskliwie opakowane, gdyż w przeciwnym razie nie znajdą zbytu ani u nas ani zagranicą.

Prof. Szafer w odczycie swoim, wypowiedzianym w Krakowie, zwrócił uwagę na to, że zbiór i uprawa powinny się odbywać pod egidą wyższych uczelni, np. Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach. Jest to poniekąd wymaganie słuszne, ale mnie się wydaje, że jest zbyt wygórowane. Ani ukończony rolnik, ani farmaceuta, nie będą się zajmowali zbieraniem roślin. Oni bezsprzecznie rozumieją się na tem, mogą mieć nadzór nad tą pracą, ale zbiórka i bezpośrednia uprawa nie będzie ich rzeczą. Na to potrzeba personelu o wykształceniu ogólnem mniejszem, ale o wiadomościach specjalnych. Odnoszę wrażenie, że sprawa zbiórki i uprawy roślin dopiero wtenczas ruszy z miejsca, gdy będziemy mieli szereg sił fachowych, umiejących ziele zebrać, wysuszyć, pokrajać, opakować. Poprostu potrzebnych ludzi należy odpowiednio wykształcić. Taka też była myśl przewodnia, którą podniosła p. Ilnicka, dyrektorka szkoły im. Żółkiewskiego we Lwowie.

Narzeka się ogólnie, że mnóstwo ziół lekarskich sprowadzamy z zagranicy, że przeciwnie nasze zioła marnują się; to znowu żalą się miłośnicy przyrody, że nieumiejętna zbiórka niszczy szatę roślinną kraju. Trzeba więc temu stanowi zaradzić — było myślą inicjatorki — trzeba nauczyć młode pokolenie, co i jak należy zbierać, kiedy należy roślinę uszanować, kiedy można ją jednak śmiało zerwać na pożytek dla siebie i drugich. W ten sposób można także stworzyć nowy zawód, dający zapewnienie bytu.

Pytanie tylko, czy rzecz da się uskutecznić. Otóż zdaje mi się, że tak! Ale od tego rodzaju pracy oświatowej nikomu nie wolno się cofnąć,

czy to jest profesor wyższej szkoły, czy rolnik, czy nauczyciel szkoły powszechnej, każdy ma obowiązek w swojej gałęzi wiedzy dać tyle, aby w uczniach obudzić miłość do przyrody, a jednocześnie wskazać sposoby korzystania z tych skarbów, które są własnością ogółu.

Szkoła zielarstwa jest więc konieczną, o ile pragnie się postawić sprawę od początku dobrze i jeśli pragnie się budować od podstawy, a nie od dachu. Musimy mieć zioła tak zebrane i tak wyprodukowane, jak tego światowy handel wymaga. Dopiero kiedy ten stan osiągniemy, możemy przejść do dalszych prac, do badań chemicznych i fizjologicznych. Prawdą jest, że stosujemy w medycynie np. leki wykrztuśne, jak skupiętkę i krzyżownicę, pochodzenia zagranicznego, choć mamy w kraju korzeń fiołka, pierwiosnka czy mydlnicy, które dałyby się łatwo zastosować. Na to potrzeba szeroko zakrojonej pracy naukowej, aby te leki nasze do medycyny wprowadzić i dać możność ich zastosowania. Tutaj zakłady uniwersyteckie mają szerokie pole działania, gdyż powinny wskazać, które rośliny krajowe mogą zastąpić produkt zagraniczny. Ale dla pracy zbiorczej i uprawy nie potrzeba personelu tak wysoko wykształconego. Trzeba raczej ludzi, obeznanych dokładnie z ziołami i sposobami ich przeróbki na surowiec lekarski i handlowy.

Botanicy zwykli zalecać uprawę ziół zamiast zbioru. Nie wiem, czy praktycznie jest to wymaganie słuszne. Rynek zielarski jest niezmiernie kapryśny; raz wymaga gatunków, na które właśnie nie zwracano uwagi, to znowu porzuca gatunki, które były poszukiwane za każdą cenę. Dlatego uprawa ziół jest rzeczą handlowo bardzo trudną. Najwprawniejszy producent nie jest w stanie przewidzieć, które zioła pójdą dobrze, będą miały zbyt. Z tego właśnie względu wielkie uprawy ziół w Niemczech powoli upadają. Przez wiele dziesiątków lat uprawiano w Turyngji na wielką skalę arcydzięgiel, aż w pewnej chwili po wojnie zapotrzebowanie się urwało, a właściwie zmniejszyło do prawie nieważkiej ilości. Dlatego zbiór ziół daje pod tym względem rezultaty daleko pewniejsze; tyle tylko można dostarczyć, ile się uzbiera i na tę ilość znajdzie się zawsze nabywców, ale spróbujmy ten sam gatunek uprawić nawet na niezbyt wielkim kawałku ziemi, a nasycimy odrazu rynek i zapotrzebowanie będzie na dłuższy przeciąg czasu zamknięte, gdy tymczasem wielkie magazyny będą szukały innych gatunków. Uprawiać można tylko te gatunki, które się dadzą odrazu przemysłowo zużyć. Reprezentowałem zawsze myśl i będę nadal stał na tem stanowisku, że uprawiać można tylko kilkanaście gatunków, a nawet na początek tylko kilka gatunków ziół, które w razie niemożności zbytu powinny być przerabiane przemysłowo. Twierdzę, że np. miętę można uprawiać całemi hektarami, ale trzeba ją odrazu przerabiać na olejek. Rozumiem to w ten sposób, że mięta powinna być uprawiana w rozmaitych miejscowościach, gdzie tylko wody jest dostatek, i że w pewnej większej centrali powinien się znajdować przewoźny kociołek destylacyjny, który dałby się z łatwością przewieźć z miejsca na miejsce dla oddestylowania olejku, gdy zielsko zostawia się na miejscu na karmę bydła. Ale nie wiem, czy opłacałoby się uprawiać większą ilość jakiegoś innego ziela, którego zbyt i przeróbka są wątpliwe.

W tych wypadkach trzeba się z konieczności zadowolić zbiórką, która właśnie tyle dostarczy tego ziela, ile go dla lecznictwa potrzeba. Można przytem spokojnie stworzyć rezerwaty roślinne, na których zbiórka byłaby

wzbronioną, ale nie trzeba myśleć, że cała Polska jest jednym rezerwatem, na którym niczego nie wolno ruszyć.

Stąd jestem przekonany, że szkoła zielarstwa będzie instytucją niezmiernie celową. Poza wiadomościami ogólnemi z przyrody, a szczególnie z botaniki, da ona adeptom wiadomości praktyczne o sztuce przygotowania surowca oraz o handlu roślinami. A przytem wprowadzi w świat te siły fachowe, które nie dopuszczą do rabunkowego zbioru, na co miłośnicy przyrody tak bardzo się żalą.

Dla samych zaś adeptów szkoła będzie miała to wielkie znaczenie, że po jej ukończeniu będą oni stanowić kadry fachowych sił, poszukiwanych tak dla zbioru, jak i dla produkcji ziół; wreszcie wielkie magazyny będą wolały zatrudniać siły fachowe, aniżeli niewprawnych, okazyjnie zatrudnionych pracowników.

Dr. Henryk Ruebenbauer.

Od Redakcji: Pierwsza szkoła zielarska powstaje we Lwowie już we wrześniu b. r., jako drugi dział Szkoły Zawodowej Żeńskiej przy ul. Zadwórzańskiej 70. Informacyj szczegółowych udziela dyrekcja tej szkoły w czasie wakacyj we wtorki i piątki od godz. 10—12.

Pracownie nauki robót kobiecych w Przemyślu.

W roku 1930/31 zostały uruchomione w mieście Przemyślu cztery pracownie nauki robót kobiecych przy 7-klasowych szkołach powszechnych żeńskich, a to przy szkole żeńskiej im. J. Słowackiego, Piramowicza, św. Jadwigi i Kl. Hofmanowej.

Pracownie te powstały dzięki subwencji Min. W. R. i O. P. w kwocie 4.000 zł., co umożliwiło wyposażenie ich w sprzęty i przybory niezbędne.

Dziś Przemyśl może poszczycić się temi czterema pracowniami. W krótkim czasie instruktorka p. M. Rudzińska, nie szczędząc czasu i sił, urządziła w naszem mieście w szkole im. J. Słowackiego miesięczny kurs informacyjno-praktyczny z nauki robót kobiecych dla nauczycielek pow. przemyskiego i dobromilskiego. Jako gospodyni tego kursu z przyjemnością zaznaczyć muszę, że niestrudzona p. instruktorka potrafiła w tym czasie przejść wszystkie etapy nauki robót kobiecych w szkole powszechnej i urządzić lekcje pokazowe od klasy III do VII i zająć tak panie nauczycielki, że wszystkie, a było ich 42, korzystały bardzo pilnie z wykładów i wykonywały wśród swej pracy codziennej odpowiednie modele i wzorniki, o czem świadczyła piękna wystawa, wykazująca jak należy metodycznie wedle nowych prądów prowadzić naukę robót kobiecych w szkole powszechne Wystawa ta odbyła się dnia 27 marca 1931 r.; wykazała ona obraz pracy niestrudzonej instuktorki p. M. Rudzińskiej i korzyści jakie z niej odniosły nauczycielki.

Dnia 10 czerwca b. r. odbyła się wizytacja nauki robót kobiecych i pokaz robót, które uczennice wykonały od początku bieżącego roku szkolnego.

Jako kierowniczka szkoły i pracowni robót kobiecych zobaczyłam, co znaczy nauka tego przedmiotu w pracowni. Jaka to była uciecha dla młodzieży, kiedy z szaf pracowni zaczęły wyłaniać się wyniki pracy w postaci wykonanych robót kobiecych, odpowiednich modeli, rysunków, form i krojów w zeszytach, oraz dzienniczków zdających sprawę z przebiegu ich pracy.

Tu stanęły mi na myśli słowa Ellen Key: Wykształcenie jest tem, co pozostaje, gdy zapominamy o tem, czego nas uczono. Tu się widziało właśnie to bogactwo, jakie ta pozostałość stanowi, ile to powstaje wewnętrznych obrazów, żywych uczuć, a przytem ożywczych wrażeń. Te właśnie korzyści, jakie przynosi specjalnie urządzona pracownia nauki robót kobiecych, odpowiadają wewnętrznej potrzebie dziecka, budzą jego zainteresowanie.

Nauka w pracowni wyprowadza uczennicę w zwykłej sali szkolnej z ławek do czegoś innego, przyzwyczaja ją przedewszystkiem do porządku, staranności w wykonywaniu robót kobiecych, skupia rozstrzelone myśli na to, co ma wykonać i jak to ma wykonać, koncentruje wszystkie inne wiadomości, czy to z przyrody, czy geografji, rysunków, a nawet i historji, przy wyborze materjałów, wzorów czy też przyborów; uczennica zaczyna wierzyć we własne siły, widząc wykonane przez się i innych roboty, wyrabia w sobie zmysł estetyczny i praktyczny; każdy kawałek, czy to materjału, czy włóczek, zaczyna nabierać u niej wartości; jednem słowem nauka ta prowadzi młodzież do tej pracy twórczej, która podnosi nietylko jednostki, ale i całe społeczeństwo.

Stanisława Dietz,
kier. szkoły im. J. Słowackiego w Przemyślu.

Sprawozdanie z pokazu robót w szkole żeńskiej im. Piramowicza w Przemyślu.

Dzień 10 czerwca b. r. w szkole żeńskiej 7-klasowej im. Piramowicza w Przemyślu zapisał się silniej w pamięci tutejszej dziatwy. W dniu tym odbył się pokaz robót kobiecych. Nauka robót kobiecych posiada w szkole naszej korzystne warunki. Przed dwoma laty powstała u nas pracownia robót kobiecych, która została należycie wyposażona w sprzęty i narzędzia. Równocześnie jedna z tutejszych nauczycielek ukończyła przed dwoma laty W. K. N. z zakresu tego przedmiotu. To też pod troskliwym kierunkiem nauczycielki p. Stanisławy Molendowej dziatwa starannie wykonuje prace objęte zakresem programu.

Dzień 10 czerwca przyniósł dziatwie chwile serdecznej radości i szlachetnej dumy, że niemal każda miała żądane roboty a wszystkie były dobre i cieszyły się uznaniem i pochwałą przełożonych. Z utęsknieniem czekały dzieci na instruktorkę p. Marję Rudzińską, która przechodziła do poszczególnych oddziałów. Nie chcąc i najmłodszym odmawiać uciechy, była p. instruktorka w klasach I i II, gdzie dziatwa zgromadziła swe zeszyty do nauki robót i udatne wzory, względnie pierwsze prace kartonowe. Były też ładne próby modelowania w plastylinie i przygotowane przez dzieci liczmany.

Od III. klasy począwszy, miały dzieci w każdym oddziale rozłożone na ławce roboty kobiece, a więc w kl. III. widziałyśmy serwetkę, próbną robótkę ze ściegami szydełkiem, rękawicę do mycia, portmonetkę z kanwy kongresowej, jako ćwiczenie w mereżkowaniu i chusteczkę ozdobioną mereżką. Na pytania p. instruktorki dzieci zdawały sobie sprawę, w jakim porządku robiły te roboty, jak również o materjale i o kosztach materjału. Pokaz zakończyły deklamacja i pieśń.

W klasie IV. młodzież miała fartuszki, serdaczki, haleczki i te ubierała, przechodząc zaś przez klasę pokazywała zalety względnie wady swych robót. Pokaz wypadł bez zarzutu i znowu deklamacje i śpiewy były wyrazem zadowolenia i szczęścia dziecięcego.

W klasie V. prace włóczkowe na drutach wykazały ścieg wprawny i wyrobiony. Również szycie koszul i bluzki kimonowej przekonało wszystkich, że dzieci

rozumieją poznane i wykonane prace, zdają sobie sprawę o wyrobach krajowych i potrzebie popierania własnego przemysłu i rozumieją poszanowanie pracy.

W klasie VI. były w rękach dziewczynek reformy, koszule nocne z rękawami i poszewki na jasiek. Sprawozdanie dziewczynek z ich całorocznych czynności, zastanawianie się nad kosztem robót, ich jakością i użytecznością wykazały, że stopniowanie zrozumienia, opanowania i ukochania przedmiotu idą ze sobą zgodnie i zgodnie jednoczą indywidualną wartość każdej uczennicy.

W najwyższym oddziale, w klasie VII, młodzież rozłożyła swe prace w „Pracowni robót kobiecych". Ponieważ uczennic uczęszczających jest 54, to też i robót było dużo. Widziałyśmy zatem 54 spódniczki plisowane, około 60 bluzek, chusteczki, z odpadków materjału ładnie modelowane kołnierzyki i mankietki, serwety (garnitury). Dzieci przedstawiały wyczerpujące i zupełnie zadowalające sprawozdanie ze swej pracy i pięknie wykonały pieśń „Z pod igiełek".

Można się wyrazić, że pokaz wypadł ku ogólnemu zadowoleniu i wywołał nastrój harmonijnego zadowolenia ogółu dziatwy jak i jej przełożonych. Wspomnieć jeszcze należy, że od pierwszej klasy począwszy pokazano też eksponaty robót slöjdowych. W III., IV. i V. klasie roboty kartonowe. W kl. VI. oprawa książek, obrazków, wyrób kajetów i bruljonów. Z rafji w kl. VI. wyrabiano piłki, koszyczki, ramki i podstawki, a oprócz tego ładnie był przedstawiony dział zabawkarstwa. Podobnie w kl. VII. introligatorstwo przedstawiało nam: teczki na zeszyty, podstawki pod minerały, piórniki, oprawę książek i obrazków. Dział zabawkarstwa był bogato skompletowany. Jeżeli dodamy od piątej kl. dzienniczki zbierające, kiedy dane roboty były wykonane, z jakiego i z jakiej ilości materjału, ile wynosił koszt, to mamy najdokładniejszy komentarz do oglądanych robót. Również zeszyty z krojami ogólnemi i indywidualnemi, tablice krojów wykonane przez dzieci, dawały obraz toku nauki i jej rozwoju. Kierownictwo szkoły co roku przysparza eksponaty do inwentarza w pracowni robót, wkładając sporo wysiłku w naukę robót kobiecych.

Zofja Hanulanka,
kierowniczka szkoły im. Piramowicza w Przemyślu.

Kursy i Zjazdy.

Kurs metodyczny nauczania śpiewu w Krośnie.

Staraniem Rady Szkolnej Powiatowej w Krośnie odbył się w dniach od 22-go do 29-go maja 1932 r. kurs metodyczny nauczania śpiewu w szkole.

Program kursu obejmował zasady, solfegg'io metodą angielską Tonic - Solfa, dyktando, ćwiczenia chóralne, metodykę nauczania oraz lekcje hospitowane i praktyczne.

W pracy kursowej podkreślono głównie metodę Tonic-Solfa, program i metodę nauczania oraz lekcje hospitowane i praktyczne.

Hospitowano lekcje śpiewu w obu miejscowych seminarjach, w szkole ćwiczeń i szkołach powszechnych (ogółem 5 lekcyj). Pod koniec kursu słuchacze przeprowadzili dwie lekcje praktyczne.

Odbyta wycieczka do pobliskiej Polanki miała na celu zaznajomienie się z pracą tamtejszego chóru ludowego, którym tak dzielnie opiekuje się miejscowy proboszcz, ks. kanonik Stanisław Decowski, jego założyciel. Chór ten po paru występach w radjo i okolicznych miastach ma już dzisiaj ustaloną opinję.

Intensywna praca na kursie nie natrafiała na jakiekolwiek trudności, dała też dowód, że nawet przy słabszem przygotowaniu muzycznem słuchaczy, przy ich dobrych chęciach i szczerym wysiłku można wiele zrobić w tak krótkim czasie, pogłębić nawet wiele rzeczy nowonabytych, a nie jedynie zorjentować w nich.

Bardzo szczegółowe omówienie programu i metodyki nauczania śpiewu, uzupełnione stosunkowo sporą ilością lekcyj hospitowanych, dało słuchaczom szerokie i zdecydowane pojęcie, jak zabrać się do realizowania programów nauczania tego przedmiotu.

Praktyczne ujęcie nauki czytania nut głosem metodą Tonic-Solfa wykazało, jak szybko i bez zbytnich wysiłków można dojść do umiejętności czytania pieśni á vista, bez względu na ich różnice tonacyjne.

Krótki okres czasu nakazywał streszczać się w wielu rzeczach, udzielać czasem tylko informacyj, pozostawiając opracowanie materjału przyszłej samodzielnej pracy słuchaczy.

Na kurs uczęszczało 23 osoby, pracujące w miejscu, lub też na terenie powiatu.

Stanisław Krzanowski
nauczyciel państw. sem. w Krośnie.

Harcerstwo.

Podręcznik pracy zuchowej.

Nauczycielstwo — tak licznie ostatnio zakładające t. z. gromady zuchowe, według metod harcerskich wychowujące dzieci w wieku pierwszych lat szkolnych — znajdzie pomoc i wskazówki dla swej pracy w doskonałej książce o zuchach p. t. „Antek Cwaniak“ pióra A. Kamińskiego. Autorem tej książki jest kierownik Wydz. Zuchów w Gł. Kwaterze Harcerzy, który pchnął pracę zuchową w Polsce na nowe tory i dał jej podwaliny pod świetny rozwój, jakiego jesteśmy świadkami.

„Antek Cwaniak“ składa się z 4 części. Trzy pierwsze to ciekawa, pełna życia, werwy i chłopięcego humoru opowieść o dziejach gromadki zuchów, przeżywającej pod kierunkiem „Cwanego Wodza“ wiele niezwykłych przygód. Antek Cwankiewicz — to wspaniały typ wodza zuchowego, odznaczający się mimo młodzieńczego wieku wybitnym instynktem wychowawczym. Opowieść ta, pisana w sposób bardzo bezpośredni i z rzadką wprost znajomością psychologji chłopców w wieku zuchowym, zawiera w sobie wiele materjału metodycznego. Po przeczytaniu „Antka Cwaniaka“ nie ma się wątpliwości, jak prowadzić należy pracę zuchową, a ułatwia ją jeszcze zawarty w tej książce obfity materjał praktyczny w postaci piosenek, gier, tańców, zabaw i ćwiczeń.

W czwartej części „Antka Cwaniaka“ autor zebrał wszystkie obowiązujące w pracy zuchowej przepisy, podał tekst przyrzeczenia i prawa zuchowego, tekst prób na gwiazdki i sprawności.

Książkę tę można nabyć w Administracji dwutygodnika „Na Tropie“ Katowice, ul. Szafranka — wpłacając kwotę 5 zł. na konto P. K. O. 305.330.

Oświata pozaszkolna.

Oświata pozaszkolna w pow. rohatyńskim.

Sprawozdanie Powiatowej Komisji Oświaty Pozaszkolnej w Rohatynie za czas od 10-go września 1931 do 15-go czerwca 1932 roku.

W Powiatowej Komisji Oświaty Pozaszkolnej biorą udział Związek Naucz. Polskiego, T. S. L., Związek Strzelecki, Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet i Tow. Rolnicze.

Po odbytym na wiosnę (w kwietniu 1931) 10 dniowym kursie dla przodowników świetlic i po trzydniowej konferencji we wrześniu 1931 dla referentów oświatowych (przeważnie nauczycielstwo) prowadzono planową, systematyczną pracę społeczno - oświatową w powiecie.

Związek Naucz. Polskiego przez swych członków pełnił funkcje referentów oświatowych w związkach strzeleckich, wygłaszał odczyty i pogadanki, urządzał w powiecie obchody w święta państwowe, przedstawienia i zabawy.

T. S. L. prowadziło przy pomocy sekcji prelegentów, w skład której wchodzili przedstawiciele wyżej wspomnianych towarzystw, akcję odczytową.

Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet zajmował się dożywianiem dziatwy szkolnej, urządzał odczyty i pogadanki dla kobiet, obecnie organizuje kolonję letnią w czasie wakacyj i 6 półkolonij.

Towarzystwo Rolnicze przez swych fachowych instruktorów szerzyło wiedzę rolniczą w powiecie, organizując oddziały przysposobienia rolniczego, tworząc gospodarstwa nadzorowane; organizuje sklepy, mleczarnie, kasy i wygłasza odczyty i pogadanki z dziedziny gospodarczej.

W powiecie jest 27 świetlic, 22 w osobnych lokalach, 8 w salach szkolnych.

Stan bibljotek wzrasta. T. S. L. posiada w powiecie 17 bibljotek, Tow. Rolnicze 14, Pow. Kom. Oświat. Poz. 7, Pow. Komisja Oświaty Poz. zakupiła dla świetlic bardzo cenne gry i zabawy. W powiecie jest 40 kółek rolniczych, 25 gospodarstw nadzorowanych, 2 radja, 25 sklepów kółek rolniczych i prawie w każdej wsi sklep ruski (kooperatywa).

Praca społeczno - oświatowa mimo ciężkich warunków rozwija się w powiecie rohatyńskim pomyślnie.

Powiatowa Komisja Oświaty Pozaszkolnej zamierza z końcem września 1932 roku zorganizować trzytygodniowy kurs koedukacyjny dla kierowników świetlic i 4 rejonowe sekcje prelegentów.

Książki, Czasopisma.

Książki do bibljotek szkolnych.

Pismo Min. W. R. i O. P. z dnia 4 czerwca 1932 r. Nr. I. Pr. 7773/31.

Ministerstwo uznaje książkę p. t.: Orvieto L. Opowiadania z dawnych, dawnych czasów. Narodziny Rzymu. Z II. wydania przetłumaczyła H. Grotowska, Lwów. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych, 1931 — za dozwoloną do bibljotek szkolnych dla młodszej grupy dzieci lat 11 — 15.

Legendy, odnoszące się do założenia Rzymu, podane w formie epizodów, związanych w całość powieściową. Tok opowiadania zajmujący.

Z pomiędzy innych utworów tego rodzaju dodatnio wyróżnia książkę silne uwzględnienie życia i pracy prostych ludzi, obok czynów rycerskich.

Tłumaczenie dobre, wydanie poprawne. Ilustracje estetyczne.

Na Tropie.

Nr. O. 996/32. Zezwalam na rozpowszechnianie wśród młodzieży szkolnej dwutygodnika, wydawanego przez Związek Harcerstwa Polskiego p. t. „Na Tropie“

i zalecam prenumerowanie tego wydawnictwa dla bibljotek, czytelń uczniowskich i drużyn harcerskich.

Adres redakcji i administracji Katowice, ul. Szafranka „Domek Harcerski".

Kurator Okręgu Szkolego: p. o. *St. Świderski.* wr.

Wychowanie Fizyczne.

Zeszyt 9 — 12 miesięcznika „Wychowanie Fizyczne", wydany w dwunastolecie istnienia pisma, zawiera artykuły znanych z poprzednich zeszytów prof. F. Bučara (Zagrzeb), dra Degi i St. Ansjonówny, Mg. Wł. Czarneckiego i prof. Ludwika Leszki.

Na wstępie redakcja daje obraz dwunastoletniego dorobku pracy, który jest dość pokaźny, mimo trudności finansowych.

Pismo postawione na wysokim poziomie, spełnia w zupełności swoje zadanie. Zasilane artykułami znakomitych fachowców, daje wychowawcy fizycznemu i lekarzowi szkolnemu rzeczowe informacje o postępie wiedzy w danej dziedzinie.

Skorowidz dodany do zeszytu ilustruje doskonale różnorodność zagadnień poruszanych w piśmie w ciągu dwunastoletniego istnienia, gdzie obok polskich znajduje się cały szerg zagranicznych czołowych pracowników na niwie wychowania fizycznego.

„Wychowanie Fizyczne" nadaje się dla szkół średnich, seminarjów nauczycielskich i wyższych uczelni wychowania fizycznego, zwłaszcza że w powyższem znajdują się streszczenia i recenzje z dziedziny wychowania fizycznego i higjeny wraz z bibljografją.

Czasopismo to winno się znaleźć w rękach każdego nauczyciela ćwiczeń cielesnych, który nie chce pozostać w tyle a iść naprzód z postępem wiedzy.

Adolf Schwartz — Zaleszczyki.

Szkice biologiczne.

Jan Dembowski: „Szkice biologiczne". Nakładem Państw. Wydawnictwa Książek Szkolnych w Kuratorjum O. S. Lw.

Wśród popularno-naukowej literatury biologicznej stanowią „Szkice" prawdziwą perłę. Jest to lektura bardzo przystępna, wymagająca, jak to sam autor we wstępie zaznacza, tylko najbardziej elementarnego przygotowania biologicznego. Nietylko bowiem sam dobór zagadnień, ale i sposób ujęcia jest tak zajmujący, że wzbudzić musi u każdego czytelnika żywe zainteresowanie. Tchnie ze „Szkiców" czar poezji nauki i głębokie umiłowanie przedmiotu. Autor porusza fragmenty najnowszych zdobyczy biologicznych i orjentuje czytelnika we współczesnym stanie badań naukowych, omawia metody badań i wskazuje szereg zagadnień aktualnych, czekających na rozwiązanie może już w niedalekiej przyszłości.

Poszczególne szkice odnoszą się wprawdzie do tematów różnorodnych jak n. p. transplantacja tkanek, zmysł orjentacyjny mrówek, ubarwienie ochronne, preformacja i epigeneza, i t. d., wszystkie jednakże łączą się w planowo ujęty całokształt, gdyż wszystkie ujawniają bezustanne dążenie myśli ludzkiej do szukania coraz nowych dróg na polu badań naukowych, zachęcając do obserwacji otaczającego nas życia. Dla tych swoich zalet „Szkice biologiczne" powinny się znaleźć nietylko we wszystkich bibljotekach szkolnych lecz także w ręku każdego średnio wykształconego człowieka.

Z pisemek szkolnych.

Lot.

Czerwcowy „Lot" II. państw. gimn. w Stryju jest niejako zamknięciem roku szkolnego, co objawia się w kronice, zawierającej sprawozdanie z pracy kółek i organizacyj szkolnych. Ten charakter „bilansu" nadaje także artykuł absolwenta gimnazjum p. t. „Co mi dala szkoła", w którym przebija się pragnienie ścisłego zespolenia szkoły z życiem. Dalej zamieszczone są dwa artykuły: „Optymizm jako siła twórcza w życiu" i „Znaczenie harcerstwa jako organizacji szkolnej". Artykuły te dobrze świadczą o inteligencji uczniów. Obrazki z życia szkolnego i dwa utwory poetyckie dopełniają całości.

Głos Szkolny.

Numer marcowy i kwietniowy „Głosu Szkolnego", gazetki żeńsk. gimnazjum w Jarosławiu, zawiera bogaty materjał. Na wstępie artykuł poświęcony marsz. Piłsudskiemu. Tętni w nim gorąca miłość młodzieży do człowieka, który swojem życiem wyrasta ponad „ludzi z codziennego zdarzenia" i swoją pracą dla Polski staje się wzorem do naśladowania. Poza tem gazetka zawiera artykuł o starym kościele P. Marji w Jarosławiu, wspomnienie z balu szkolnego i kursu na kierowniczki gromad zuchowych, obrazek fantastyczny i kronikę szkolną.

Helena Stipałówna.

„Moje Pisemko".

Już od 30 lat wychodzi w Warszawie tygodnik dla młodzieży p. t. „Moje Pisemnko". Każdy zeszyt zawiera ponadto 4 strony druku dla młodszych dzieci p. t. „Małe Pisemko"

O poczytności tego czasopisma świadczy obszerna korespondencja z czytelnikami, prowadzona nader umiejętnie i interesująco.

W roku 1932 najbardziej zwracają uwagę czytelnika dwie długie powieści. Jedna p. t. „Trzy kamienie", pióra M. Bujno-Arctowej, o bardzo ciekawej treści, nacechowana głębokim patrjotyzmem. Bohaterem jest niezwykle miła, o silnym charakterze sylwetka studenta. W drugiej powieści p. t. „Los de la Guelionów" napisanej przez St. Monara, akcja rozgrywa się w Bretanji, ale mimo to wybitną rolę odgrywają dzieci emigrantki-Polki. Treść prawie sensacyjna, osnuta na tajemniczej legendzie. W obu powieściach Polak jest typem dodatnim: bohaterski, śmiały, dzielny, nie cofający się przed żadnemi trudnościami, a nawet niebezpieczeństwem w dążeniu do celu, dumny ze swej narodowości, broniący honoru Polski i jej skarbów.

W wielu artykułach, wierszach, czy też obrazkach scenicznych silnie podkreślona etyka, bez moralizatorstwa, działa raczej uczuciowo na duszę dziecka np. „Cnoty Japonji", „Czarusie", „Tajemnica starego zegara", „Angliczek" i t. p.

Od czasu do czasu umieszczone są artykuły aktualne np. „Dziesiąta rocznica koronacji Piusa XI.", „Jerzy Waszyngton", „Giffard". Pięknie opisana przyroda i jej życie w „Pierwiosnku", „Ptasiem gniazdku", a szczególnie w „Rysiach z leśniczówki".

Mają tu miejsce legendy i baśnie, ale więcej obfituje w nie „Małe Pisemko".

Wiersze, których tu stosunkowo niewiele, opiewają przeważnie piękno i miłość przyrody.

Dwa obrazki sceniczne: „Pajacyki" i „Do czasu dzban wodę nosi" o podkładzie etycznym, dziś bardzo aktualnym.

Niektóre utwory tryskają humorem i do tych należą: „Nasza nowa służąca", „Zapusty na łodzie", „Pączki", „Czy jestem leniuszkiem" i inne.

Dwa działy: „Nasza okolica i nasz dom", oraz „Nasi ulubieńcy", zasilane przez czytelników. W pierwszym mają opisywać najbardziej ulubione, czy najpiękniejsze dla nich miejsca, w drugim ulubione zwierzęta domowe. Umieszczone tu są przemiłe opisy, a często fotografje. Do najlepszych należą: „Park w Wilanowie", dąb „Wajdewut", wierzba „Iwonka", „Park Kościuszki w Grajewie".

Redakcja podaje najbardziej interesujące zdarzenia w dziale: „Z kraju i ze świata".

Czasem urządza konkursy np. Konkurs zapałkowy, Konkurs głów.

Stale są umieszczane przeróżne łamigłówki, szerady i zagadki historyczne, geograficzne, literackie, sylabowe i inne.

Nie pominięto wesołego kącika, który dobrym dowcipem rozjaśnia twarz czytelnika.

W „Małem Pisemku" komiczne obrazki wykonane techniką dziecinną, przedstawiają nam wycieczkę Dyzia na księżyc i jego przygody.

Okładkę zdobią fotografje pamiątek, czy krajobrazów naszych, lub z dalekiego świata (Chin, Japonji), reprodukcje obrazów, lub obrazki specjalne dla „Pisemka" wykonane.

„Moje Pisemko" można zużytkować w szkole w sposób rozmaity. Dłuższe powieści, czy sprawy aktualne można czytać i omawiać ze starszą młodzieżą. Dawać im również do rozwiązywania łamigłówki, które nietylko kształcą bystrość myślenia, ale zainteresują niejedną cenną postacią, zwrócą uwagę na miejscowość naszą lub obcą, a przez to przyczynią się do pogłębienia wiadomości z historji, geografji i literatury.

Obrazki sceniczne można bardzo łatwo wystawić nawet w najskromniejszej szkole, bo strona techniczna nie przedstawia żadnych trudności.

W codziennej nauce szkolnej można również bardzo korzystnie zastosować wiele fragmentów z „Mojego Pisemka" np. wyuczyć aktualnego wierszyka, przeczytać charakterystyczne opisy naszych ulubieńców i dać na tej podstawie zadanie o ulubieńcu każdego ucznia. Przeczytać opowieść i przeprowadzić parafrazę jej treści, lub napisać na tej podstawie dyktat. Wszystko zależy od pomysłowości, inicjatywy i dobrej woli nauczyciela.

Marja Kamińska, Stanisławów.

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 7 zł. które można wpłacać całkowicie lub w 2—4 ratach cześciowych w ciągu roku do Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie, ul. Kurkowa 21. Nr. konta P. K. O. 141.751 Telefon zarządu 28-47. Dział zamówień 80-20.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3.